

TOMISLAV ZAJEC:

NESTAJANJE

foto: Jože Suhodolnik/ Delo

Tomislav Zajec rođen je 1972. godine u Zagrebu, gdje je diplomirao dramaturgiju na Akademiji dramske umjetnosti. Zaposlen je kao izvanredni profesor na Odsjeku za dramaturgiju, a uz to vodi dramske i scenarističke radionice u Zagrebu i Splitu.

Autor je dvanaest originalnih dramskih tekstova, postavljenih u Hrvatskoj i inozemstvu. Uz to, piše romane, poeziju i scenarije te je autor brojnih adaptacija, dramatizacija i dramaturgija u kazalištima. Radi i kao dramaturg vanjski suradnik Zagrebačkog kazališta mladih. Uvršten je u više hrvatskih i inozemnih antologija proze, poezije i drame. Za dramu *Trebalo bi prošetati psa* nagrađen je *Grand Prixom* na 29. Lyonskim danima kazališnih autora (*Journées de Lyon des Auteurs de Theatre*) 2018. godine.

Šesterostruki je dobitnik državne Nagrade za dramsko djelo *Marin Držić*, dvostruki dobitnik nagrade *Marul* Festivala hrvatske drame i kazališta *Marulićevi dani*, potom nagrade Hrvatskog glumišta, Nagrade *Darko Gašparović* Međunarodnog festivala malih scena Rijeka te drugih nagrada za književni, scenaristički i dramaturški rad.

LIKOVNI:

KARLO

VJERA, njegova žena

TEA, njihova kći

MARKO

ANA, njegova žena

ALISA

1. GLUMICA: Baka, Gazdarica, KATICA

1. GLUMAC: Policajac, Dečko s ekrana, Vozač

Dječak

PRVI DIO: MIŠOLOVKA

1.

Dragi profesore. Ja vas moram vidjeti, a vi se ljutite. Čekao sam vas pred kućom. Kiša je bila. Niste me vidjeli kroz prozor? Mislim da jeste. Ne razumijem, nešto radim krivo. Pošaljite mi poruku što prije. I novce. Rekli ste mi da sam jak. Da sam pametan. I spretan. Da lijepo pišem i da nisam više klinac. U kampu sam vam pisao bilješke. Mene ste izabrali. Zato sad ovo pišem rukom. Ja lijepo pišem, a vi se ljutite. Je l' to zbog košulje? Vi ste mi rekli da poderem košulju. Da vam se tako sviđa. Profesore, molim vas. Ja sam pomogao da vam bude lijepo. Vi to zovete nestajanje. Morate se sjećati. Trebam vašu pomoć, trebaju mi novci. Sad. Ili sutra. To sam vam rekao i u kampu. Nisam obećao da neću reći drugima što smo radili. Nisam glup, to znate. Moramo se naći, vi napišite kad. Može i na ovu poruku, s druge strane. Molim vas.

2.

Karlo je ispred ogledala. U košulji i gaćama. Nespretno pokušava zavezati kravatu.

VJERA (izvan scene): Karlo... uhvaćen si.

KARLO: Molim?

Vjera se na trenutak pojavi.

VJERA: Uхватила sam te, samo da znaš.

KARLO: Ne znam što –

VJERA: A što, pa vidjela sam –

KARLO: Vidjela si –

VJERA: ...vidjela sam te da plačeš, no. Sinoć. Plakao si.

On je promatra bez riječi, ona izađe.

VJERA (izvan scene): Naravno da je i mene dirnulo. Ali čak ne toliko sama radnja... Mislim, naravno, uvijek te dirne kad su djeca u pitanju. Ali zapravo se uopće ne radi o tome... Karlo?

KARLO: Slušam te ja.

VJERA (izvan scene): Jesi vidio moje crne sandale –

KARLO: Sandale?

VJERA (izvan scene): ...one s kopčom, ne znam gdje sam ih stavila.

KARLO: Nisam.

VJERA (izvan scene): Mislim više na neki osjećaj socijalne odgovornosti. Da, na to, prije svega. Sad ne možemo reći da nismo bili tamo. Sjedili smo u publici i plakali. A ljudi su nas vidjeli i mi smo vidjeli njih. I sad se više ne bismo smjeli praviti da je sve isto, kad nije. Da nas se ne tiče, kad to nije istina.

KARLO: Ti si plakala.

VJERA (izvan scene): Zajedno smo plakali, Karlo. I to je lijepo. Govorim o osjećaju kolektivne empatije. I o nas dvoje, nakon dvadeset pet godina, zapravo prvi put u nekakvom... zajedničkom osjećaju tuge. Što je s jedne strane divno, jer to znači da su nas nesreće zaobišle, ali svejedno. Što radiš?

KARLO: Biram kravatu.

Vjera ponovno proviruje.

VJERA: Evo, čak ni kad je umrla tvoja mama –

KARLO: Daj pusti sad još i moju pokojnu mamu –

VJERA: Ja sam plakala, ti ne.

KARLO: Mrzila si je ipak malo više od mene.

VJERA: Pa to ti i kažem. Svejedno sam plakala samo da skrenem pažnju s toga koliko je tebi laknulo.

Karlo se nasmije.

VJERA: Ali ovo, sinoć, to siroto dijete u predstavi –

Vjera ponovno izlazi.

KARLO: Kad su djeca u pitanju, ti uvijek plačeš.

VJERA (izvan scene): Molim?

KARLO (glasnije): Ti uvijek plačeš. To je sve sračunato, manipulacija na koju su i računali. Dijete je u opasnosti. A ti mu ne možeš direktno pomoći jer si tamo koliko i nisi. I sve što onda ostaje je suosjećanje.

VJERA (izvan scene): Svaki umjetnički proizvod je dijelom i manipulacija, to je jasno. Ali ja sam sinoć možda prvi put osjetila –

KARLO: Kao što uvijek prva stižeš sva ona videa s labradorima –

VJERA (*izvan scene*): ...ne znam to objasniti do kraja –

KARLO: ...kojima netko zauzme mjesto na kauču.

VJERA (*izvan scene*): ...neku vrstu upozorenja, opomene, ne znam ni sama.

KARLO: Možda si bila umorna pa te malo više pogodilo –

Vjera ulazi i prekida ga. U ruci nosi košulju.

VJERA: Ne, zbilja. Kao da sam u toj predstavi vidjela nešto od svojih postupaka i odmah morala obećati sebi da ih više nikad neću ponoviti.

KARLO: Što je bilo?

VJERA: To sam ja htjela pitati tebe. Blijed si.

KARLO: U auli će biti plus četrdeset, bez zraka. Pećnica.

VJERA: 'Ajde, 'ajde. Ne ideš kopati kanale. Ideš po tu svoju nagradu.

KARLO: Volim kad si tako ponosna na mene.

Vjera se nasmije.

VJERA: Dobro, a gdje si razderao ovu košulju?

Karlo je zbunjeno pogleda.

VJERA: Bila je zagurana negdje u dnu ormara. Pokraj mojih cipela.

KARLO: Zapeo sam za neki čavao valjda.

VJERA: Za čavao, gdje? U kampu?

KARLO: Valjda, da.

VJERA: Nisi siguran? Pa si je ugurao među moje cipele.

KARLO: Dok je ne bacim, a onda sam –

VJERA: Šta?

Trenutak.

KARLO: Onda sam valjda zaboravio.

Vjera ga pogleda pa spušta košulju i prilazi mu.

VJERA: Daj.

Vjera mu veže kravatu, smije se.

KARLO: Što?

VJERA: I evo me ponovno u dugom povijesnom špaliru ponosnih žena koje su svojim muževima pred velike bitke ritualno vezale kravate.

KARLO: Ti nikad nisi bila jedna od tih žena.

VJERA: Pa zato i govorim. Jer je druga opcija da te pošaljem u vražju mater jer to i dalje ne znaš sam.

(Poljubi ga.) A sad očito već pomalo i zaboravljaš stvari.

KARLO: Pa ti si zapravo ljubomorna. Ti ih imaš desetak, a meni je ovo prva. I ti si ljubomorna.

Karlo se nasmije.

VJERA: Nagrade u umjetnosti se ne računaju, to je čista kurtoazija. Idem se obući, dobro? A ti barem pokušaj zgotoviti to s kravatom. Dok nisi zaboravio kamo smo krenuli.

Vjera izađe. Trenutak.

KARLO: A znaš da mi je Tea rekla da će nas staviti u neku instituciju čim prestanemo biti funkcionalni.

VJERA (*izvan scene*): Onda se potrudi ostati funkcionalan, jer se tvoja kći nikad ne šali.

Vjera izlazi. Karlo se nastavlja promatrati u ogledalu.

3.

Glasna glazba. Tea pleše kao da ne postoji sutra.

TEA: Otkad sam ja u stranci. Hladnu svinjetinu je zamijenio *tabbouleh* s kvinojom. Cigarete su zamijenile pušilice Pinky Vape Dragon glazba koja svira na stranačkom domjenku vjerojatno je neka domoljubna rapsodija s tamburicama. Ali ono što ja čujem definitivno je *tech trance*. Možda Sander van Doorn. Umjesto *Ne dirajte mi ravnice*, ono što meni svira je *Gold Skies*. Korijenje je isto, i na ravnici i na nebu. A jedino je korijenjem moguće zaustaviti eroziju. To sam naučila od tate, a sve drugo sam naučila od života. Mene ne veže ništa i nitko. Rano učim da je politika stvar kompromisa, dobrog izbora i žrtvovanja osobnog pred kolektivnim. Pleši, Tea! Pleši, pleši! U zahodu sam najprije povratila, a onda uzela spid. Pa sve vidim puno jasnije od drugih: moja Domovina nema budućnost ako ta budućnost nisam ja. Sve drugo su znakovi društva koje je napustio Bog. Globalizam ima iste ideološke sastavnice kao svi totalitarizmi koje smo susreli putem kroz povijest, promiče ideologiju nacionalsocijalizma i vodi u društvenu regresiju. Zato nam treba društvena i moralna obnova. Pleši, Tea! Pleši! Jer ja sam budućnost i ti to znaš. I želiš mi se pridružiti. Želiš da ti otkrijem kako sam tako brzo naučila toliko puno. Ja sam budućnost i ti pratiš svaki moj korak, sve što radim, jer sve je to samo za tebe. Dođi. Tu sam. Pleši i reci: dosta je stranih lobija i tuđih interesa! Čuješ ih kako zvone, to su zvona promjene koja dolazi, neka

samo zvone! Pleši, jer ja sam budućnost i ti me voliš!

Tea pleše.

4.

Vjera se ogleda oko sebe.

VJERA: Ti si čuo zvono, je l' to netko na vratima?

KARLO (*izvan scene*): Ja ću. Tea ide s nama?

VJERA: Ma nije to ona. Jučer mi je rekla da je ne zanima formalno ispunjavanje dekadentnih društvenih obaveza kojima se hrani imperijalizam.

Karlo ulazi.

KARLO: Nema nikoga.

VJERA: Jesi siguran? U zadnje vrijeme nam stalno netko –

KARLO: Jesam, Vjera. Uostalom, ja sam joj tata. I dobio sam sveučilišnu nagradu za znanost. Kakve to ima veze s dekadencijom, kakav vražji imperijalizam?

VJERA: 'Ajde, 'ajde. Djeca uvijek misle da nema svrhe živjeti bez neprijatelja. Ništa izvan antagonizma kao da ne postoji, nije stvarno. Gotov?

Karlo kimne i izlazi.

KARLO (*izvan scene*): Vani je kao u pustinji. U autu će biti plus šezdeset.

Vjera uzima svoju torbu, kreće za njim.

VJERA: Dobro, molim te. A zašto ne možeš priznati da te pogodila sudbina tog dečka?

5.

Bolnica. Baka i Policajac.

BAKA: Vi se sigurno nagledate svakakvih sudbina.

Policajac kimne.

BAKA: Pogodi vas ponekad nešto jače od drugoga?

Policajac kimne.

BAKA: Kladim se da je ovo prilično visoko na toj vašoj listi. Mislim, kad djeca pate.

Policajac je pogleda.

BAKA: Znate, ja sam samo njegova baka. Ali znam da će ovdje uskoro biti jako puno vike, nereda i svakakvog drugog užasa. I s obzirom na situaciju, ja to

razumijem. Kao što znam da barem netko u svemu ovome mora ostati do kraja prisutan. A meni je to uvijek dobro išlo. Kontrola je, kao i sve drugo, samo stvar vježbe.

6.

Glazba se nastavlja, Tea pleše.

TEA: Coming up, coming down / Look at all this love we found / Just the sun, feel me now / We will live forever / We will live forever.

7.

Bolnica. Marko i Policajac. Usred borbe. Glazba naglo stane. Vika.

MARKO: ...neću, šta je tebi, čuješ, pustite me k njemu, želim ga vidjeti, je li živ, želim vidjeti da je živ –

POLICAJAC: Polako, gospodine –

MARKO: ...dobro, to je moje dijete, jesi normalan, šta radiš ti, pusti me do njega, dajte mi da vidim da je živ i da diše, nije disao –

POLICAJAC: Najprije moramo utvrditi –

MARKO: ...ne, ne... ja sam vidio da ne diše, pustite me da vidim da je živ i da diše, pustite me k njemu, ja moram vidjeti da on diše, ja moram –

POLICAJAC: Ovo je sve normalno –

Prolazi Alisa, u uniformi medicinske sestre, s maskom na licu. Vozi kolica s bolničkim ručkom.

ALISA (*Policajcu*): Možda da gospodinu date malo vode.

Marko naglo stane.

MARKO (*Alisi*): Oprostite –

ALISA: Ništa tu nije normalno.

MARKO: Molim?

ALISA: Ništa od ovoga nije normalno.

Marko uzima vodu, pije.

MARKO: Nije.

ALISA: Znam, znam.

Alisa prolazi, skida masku. Pali cigaretu.

Marko odustaje. Sjeda.

MARKO (*Policajcu*): Da mogu, ja bih postao vi. A ne znam ništa o vama. I onda bih nestao. Izgledao kao vi, ponašao se kao vi, ali me zapravo ne bi bilo.

POLICAJAC: Razumijem.

MARKO: I što da ja radim s tim?

POLICAJAC: Molim vas, meni samo trebaju osnovne informacije –

MARKO: Informacije.

POLICAJAC: ...o događaju.

MARKO: Pogrešnim aksiomima pokušavate dokazati teorem.

POLICAJAC: Nisam siguran da –

MARKO: To da sam ubio sina vi svodite na informacije i na događaj.

POLICAJAC: Ne želim vas mučiti.

Trenutak.

POLICAJAC: Molim vas. Samo osnovno. I vraćam vas na odjel.

MARKO: Samo osnovno –

POLICAJAC: Molim vas.

Trenutak.

MARKO: Bilo je vruće, od ranog jutra. Osnovno, je l'. Danima nisam spavao. Gledao sam ga, ali kao da ga ne prepoznajem. On je plakao. Moja žena ga je donijela nama u krevet. Onda je otišla raditi. A ja sam morao po knjige. Evo. Osnovno.

POLICAJAC: Autom ste krenuli po knjige.

MARKO: U knjižnicu. Radim na doktoratu.

POLICAJAC: To mi je jasno.

MARKO: Što točno?

POLICAJAC: Taj napor. Ja sam doktorirao lani. Na tezi o postupanju prema ranjivim svjedocima.

Marko ga pogleda.

MARKO: A da primijenite nešto od toga?

POLICAJAC: Tek sam počeo s terenom.

MARKO: Isuse.

Policajcu počne vibrirati mobitel.

POLICAJAC: Oprostite, ali moramo ovo. *(Na mobitel.)* Hej, maco. Reci. Brzo reci. A gdje je mama? I ostavila te... gle, imaš drugi na frižideru, mama ti nije spustila na stol? Onda uzmi stolac i jako polako se popni i uzmi s frižidera. Ne, nemoj prekinuti. Čekam, da. *(Marku)* Moja mala.

MARKO: Kako se zove.

POLICAJAC: Petra. A vaš sin?

MARKO: Nema ime.

Policajac ga pogleda.

MARKO: Nismo znali... ja sam kriv, ja nisam znao... je li to u ovoj situaciji bolje?

POLICAJAC *(u mobitel):* Jesi uspjela? Bravo! Pozdravi mamu. Samo je pozdravi.

Marko se osmjehne.

POLICAJAC: Generacija mladih očeva. Nešto se čudno događa sa svijetom.

8.

Karlo, Vjera, Tea. Kod kuće.

TEA: Propadamo i nestajemo! I to zato jer nas tjeraju graditi bezlično društvo koje računa na samodopadnost i na snagu ega koja će nas na kraju uništiti.

KARLO: Tea, smanji doživljaj, molim te.

TEA: Što bi se drugo događalo, to se događa!

KARLO: I napokon se obuci, pa vidi ako mami nešto treba.

VJERA *(izvan scene):* Karlo, daj pomozi, kako se zove?

KARLO: Tko?

TEA: Pa pitao si me o čemu smo razgovarali sinoć na sastanku.

VJERA *(izvan scene, Karlu):* To sam te zaboravila pitati.

KARLO *(Vjeri):* Tko, kako se zove?

TEA: A svi smo mi zaboravili na jedinu bitnu stvar koja određuje sve.

Vjera ulazi, očito je u poslu.

VJERA: Onaj samodopadni ćelavi lik kojega smo komentirali jučer. Napuhani prirodnjak. Koji se relativno dobro drži, a isto je od rektora primio medalju, Bože.

TEA *(Vjeri):* Pa ti misliš na tatu!

Vjera se nasmije.

KARLO: Ako ništa drugo, moja kći misli da se dobro držim.

TEA: Relativno. I za svoje godine. Dobro, hoćeš čuti više, tata?

VJERA: Čuti što?

KARLO: Tea misli da smo, kao društvo, ne... svjesno zaboravili nešto od presudne važnosti.

TEA: Bez obzira na taj tvoj ton –

KARLO *(Vjeri):* Pazi, na moj ton –

Vjera mu pokazuje da popusti malo.

TEA: ...svejedno ću reći –

KARLO: Prosvijetli nas više.

TEA: Domicilnost!

Trenutak.

TEA: Da, domicilnost!

VJERA: 'Ajde, 'ajde, domicilka, sad je i meni dosta. Oblači se više.

TEA: Evo, da! A točno o tome sam govorila i jučer na sastanku. Nativizam države je još jedan pojam kojeg se bojimo, kojeg se užasavamo pa ga treba uništiti sarkazmom. A milijuni ljudi bez ikakve kulture ili poštovanja i sa samo jednom agendom godinama su pred vratima Europe.

VJERA: Tko se boji, nemamo danas vremena za ovo...
Tea –

TEA: Isuse Bože, kako sam se ja sinoć ubila –
Tea izjuri van.

TEA (*izvan scene*): Ubila!

9.

Ispred bolnice. Marko i Policajac.

POLICAJAC: I tako, ja vama ne izgledam kao netko tko je u stanju doktorirati.

MARKO: Ali zato ja vama izgledam kao netko tko je u stanju ubiti.

POLICAJAC: Kakav odgovor očekujete od mene?

Marko slegne ramenima. Trenutak.

MARKO: Ovo je najviše što sam izgovorio u zadnjih pola godine.

POLICAJAC: Žao mi je.

MARKO: Čega to?

POLICAJAC: Što ste previše riječi potrošili na mene. Mislim da će vam uskoro trebati.

10.

Karlo, Vjera, Tea. Kod kuće. Karlo i Vjera premještaju stolce, oslobađaju prostor. Tea je obukla minimalnu haljinicu s križem oko vrata.

TEA: Mislim da je sad za to skroz prekasno.

VJERA: E tu se slažemo. Ljudi stižu, 'ajde, požurite se malo.

KARLO: Ti ćeš zbilja ovako dočekati goste? Vjera –
Tea slegne ramenima.

VJERA: I baš bi mogla pitati tatu kako je bilo sinoć na dodjeli.

TEA: I tata, kako je bilo sinoć?

KARLO: Vruće kao u pećnici. Hvala na pitanju.

TEA: Ovo s moje strane je bila ironija umotana u pristojnost.

KARLO: A ovo s moje pristojnost umotana u ironiju.
Tea se nasmije.

KATICA (*izvan scene*): Gospođo, ovaj stol desno je za predjela?

VJERA: Katice, dođem za tren, samo da ovo tu... Tea, pomoz mi.

Tea pomaže mami pomaknuti fotelju.

TEA: Mislim, zašto da te pitam, kad zapravo sve znam. Rektor ti je stavio tu zlatnu medalju oko vrata i ti si bio strašno ponosan i ja mislim da je to sasvim u redu, zbilja. Svaki čovjek koji kroz život preuzima odgovornost u nekom trenutku želi i priznanje za svoje zasluge. I to nema veze s taštinom. To jednostavno znači da si svjestan koliko vrijediš. I da se cijeniš. I da se ne želiš prodati za sitniš. A to mi je skoro pa simpatično.

Trenutak.

TEA: Ili?

VJERA (*Karlu*): Dobro, koga smo mi to, pobogu, stvorili?

TEA: Dok za razliku od tate koji čvrsto s nogama stoji na zemlji –

KARLO: Baš ti hvala.

TEA: ...ti, mama, i dalje cijelo vrijeme mutiš sa subjektivnim idealizmom, ali ja to razumijem, zbilja, jer to tako jednostavno moraju svi koji, pa makar na marginama, žive od umjetnosti.

VJERA: Ma daj, ja mutim s idealizmom?

KARLO (*Vjeri*): Nemoj se sad još i upecati na –

TEA: A kako bi ti drugačije nazvala tu izložbu koju spremaš u Umjetničkom paviljonu?

VJERA: Austrijski ekspresionizam je sve samo ne mutan. I molim te, prestani biti tako strašno samodopadna, to je tako nezrelo.

TEA: Ako nije mutan, onda je degeneriran.

VJERA: A ovo mi zapravo uopće nije smiješno.

TEA: Ozbiljna sam.

VJERA: Nisi.

TEA: Nemam ja problem s estetikom, nego s ideologijom koja se sakrila iza nje. Iza Schillera i –

VJERA: Schielea, ako već hoćeš. I mila, ideologija je idealan alat za osporavanje estetike.

TEA: Ali što je estetika bez ideološkog pozicioniranja? Znaš što?

VJERA: Zašto se ja uopće sad branim –

TEA: Majka bezličnog kozmopolitizma.

Vjera se nasmije.

KARLO: Tea –

TEA: Znaš, tako se i baka smijala.

VJERA: A ti se sjećaš bake?

TEA: Sjećam se da se smijala.

VJERA: Čemu?

TEA: Histerično se smijala. A za to ne treba povoda.

Tea izađe.

VJERA: Evo, ja se s ovim jednostavno ne znam nositi.

KARLO: 'Ajde, pusti je. Sigurno se zaljubila u nekoga tamo.

VJERA: Briga me. Ja je nisam odgajala tako da se zaljubljuje u ljude kojima je, ne znam, čista nacionalna država jedina legitimacija.

Karlo se nasmije.

VJERA: Ozbiljno, Karlo. I ne sviđa mi se to što ona ponovno –

Tea se vraća, usput se zagrnula nečim.

TEA: Katica te pita na koji stol hoćeš piće.

VJERA (*vikne Katici*): Katicice, sad ću ja!

TEA (*pokazuje se Karlu*): Bolje?

KARLO: Eto vidiš da se može. Hvala.

VJERA: A gdje si ti uopće bila cijele noći?

TEA: U centrali, a gdje? Primali smo neke mlade ljude u stranku –

KARLO: Mlade ljude, ma nemoj.

TEA: Da, a onda je oko ponoći došao i –

KARLO: Pa ti imaš jedva dvadeset. Koliko oni imaju, devet?

Vjera se nasmije.

TEA: Zbilja duhovito, da.

VJERA: Je l' sedam blizu? U sedam dolazi konobarica.

TEA: Sad će. I netko nam stalno zvoní na vratima, tko je to?

KARLO: Molim?

TEA: Sad je isto netko zvonio.

VJERA: Pa jesi –

TEA: Nikog nije bilo. Ne znam. Možda to neki obožavatelj tati šalje čestitke. (*Karlu*) Zašto me tako gledaš?

VJERA: Kakav obožavatelj? Hoće mi netko pomoći s ovom foteljom?

Tea odlazi, Karlo joj se pridružuje, zajedno je podižu.

KARLO (*Tei*): Valjda razmišljam o tome kako ti gledaš nas.

TEA: Gdje s foteljom, mama?

VJERA: Ispod prozora.

Karlo i Tea odnose fotelju ispod prozora.

KARLO: Kao neke male i beznačajne životinjice koje treba hraniti, ali tek toliko da ostanu na životu i da ne krepaju dok su korisne. A opet, ne smiju biti na slobodi nego iza rešetki, zajedno sa svom svojom retrogradnom kramom koja krvari iz tisuću rana jer istovremeno treba pokazati samilost i skrivečki sisati tu prljavu krv koja možda jest prljava, ali i tebe hrani, održava te na životu...

VJERA: Karlo –

KARLO: ...ali to je kompromis na koji si, evo ga, ti lagano pristala jer je na kraju svega puno lakše biti samodopadan, kao što kaže tvoja mama, nego samodostatan. Za to treba ipak zapeti malo više od ovog primitivnog zamatanja u simbole i polupismenog klinačkog pretvaranja Heideggerove ideje tu-bitka u besmislen i komičan koncept zavičajnosti kolektiva. Jer to svim tim tvojim gomilama sranja grčevito nastoji dati kakvu-takvu legitimaciju. (*Imitirajući je.*) Ili?

Tea bez riječi ispušta svoj dio fotelje i izlazi.

KARLO: Što?

Vjera promatra Karla.

KARLO: A nisi ti htjela da joj nešto –

VJERA: Nešto, da! A ovo je bilo skroz nepotrebno i grubo. I ti to znaš. Ponekad si... ne razumijem zašto, što ti je došlo? Sad se sigurno zabila u zahod i povraća. Pa vidiš da je sva –

KARLO: Rekla si mi da je prestala s tim –

VJERA: Nisam mislila da to napraviš ovako!

KATICA (*izvan scene*): Gospođo –
Trenutak.

VJERA: Recite, tu sam.

KATICA (*izvan scene*): Jeste za to da... ja ću početi slagati boce, to mislim. Ili da pustimo gospodina da odluči? Samo ne znam hoćete staviti konjak ili ne? Zadnji put niste htjeli, ali su i gosti bili manje važni.

VJERA: Zlatna medalja Rektorskog zbora zaslužuje konjak. (*Imitirajući ih oboje.*) Ili?

Vjera izlazi, Karlo spušta svoj dio fotelje.

11.

Bolnica. Marko sjedi, Baka stoji pokraj njega.

BAKA: Ja mu možda jesam samo baka. Ali ću ti sad svejedno nešto reći.

12.

Karlo je sam. I dalje stoji pokraj fotelje. Vjera ulazi. U ruci drži nekakav papir.

VJERA: Karlo... Karlo, što je ovo? Ovo je neko pismo. Bilo je pred vratima. Na tvoje ime, bez marke i adrese. Ja sam... nije bilo zalijepljeno, pa sam ga... Neko pismo, ne razumijem. Za tebe.

13.

Bolnica. Marko sjedi, Baka stoji pokraj njega.

BAKA: Bilo bi puno bolje da mi, ljudi, ne pamtimo ništa. Barem ja tako mislim. A možda sve ono ružno baš treba zapamtiti do posljednjeg detalja, samo da bi se napravilo mjesta za ono lijepo. Jer sjećanje nije stvar naše svjesne odluke. To je mala mašinicica prepuna još manjih kratkih spojeva. Aktiviraj jedan i zaboravit ćeš mobitel ili ključeve. A onda neki drugi i zaboravit ćeš tko si. A kod stvari koje su poznate i svakodnevne, jednostavno uključiš autopilot. Svjesni zaborav i rutinsko odrađivanje života. I zato se ponekad ne možeš sjetiti kako si stigao s jednog mjesta na drugo. Znaš da si krenuo. Znaš da si stigao. Ali između? Ništa. Barem ja tako mislim. A svaki sat umora i svaki komadić napora guraju te sve dublje prema rutini i prema zaboravu. To nema nikakve veze s ljubavlju. Ili brigom. Ili odgovornostima. To je samo prekinuta

mehanika, kompjutorski program u nama koji je prebrisan od umora, a nije bilo vremena da se ponovno ispiše novi. I zato si ga ostavio u autu. Što god drugi rekli, jednostavno je zaspao u svojoj sjedalici, utihnuo samo na trenutak i nestao iz tvog upisanog programa. A ti si izašao i zaključao vrata. Kad bi barem zaborav učinio da se tako prebrišu sve one nepotrebne stvari koje stalno vučemo za sobom kao vreće. Da imam to u sebi, sigurno bih te zagrlila. Ovako šutim i samo te promatram. U tebi je nešto tako toplo da privlači poput sunca, ali to je toliko duboko unutra da zapravo ne čini ništa drugo nego otapa tebe samoga. Pretvara te u čovjeka koji nestaje. Jede te iznutra i teško da će ikad prestati. Postoji nešto neobično slatko u vlastitom nestajanju. Barem ja tako mislim.

U tom trenutku na vratima se pojavi Ana. Ona je u zašti-tarskoj uniformi. Marko i Baka podignu pogled. Ana se zaleti prema Marku i krene ga divljački udarati. On se prepušta. Ana ne prestaje. Baka ih mirno promatra sa svojeg stolca.

14.

Karlo i Vjera. Karlo uzima pismo.

KARLO: Daj mi da vidim.

VJERA: Ovo tu... je netko napisao tebi.

Marko i Ana. Kod kuće. Jedno preko puta drugoga za stolom. Šute.

Karlo i Vjera.

KARLO: Zašto si –

VJERA: Rekla sam ti, kuverta je bila otvorena, bez adrese, nije bilo marke... ti misliš da nisam smjela?

KARLO: Ne mislim to, nego –

VJERA: Ne znam je li ovo neka glupa šala ili ako nije, iza ovog stoji neka ozbiljna namjera, Karlo.

KARLO: Čekaj malo.

Karlo čita. Trenutak.

VJERA: Ta osoba ili osobe, možda ih je više, ne znam... taj dečko tu piše... želi da –

KARLO: Čekaj malo!

Ana ustaje, odlazi u sobu, vadi svoju odjeću iz ormara i baca je na krevet.

MARKO: Čekaj malo –

Ana nastavlja s poslom.

MARKO: Što radiš?

ANA: Vidiš.

MARKO: Vidim, ali ne razumijem.

ANA: Aha.

MARKO: 'Ajde da ponovno sjednemo i –

ANA: Gle, očito ne razumiješ. Evo, onda. Prekidam s praksom da o stvarima ne razmišljam dalje od popodneva tekućeg dana. A što sam usvojila kad sam se udala za tebe. Jer nisam znala drugačije. Jer je sve drugo bilo... ne znam što. Ali to očito nije najbolji način za proživjeti život. Ne misliš?

MARKO: Ana –

ANA: A ako ti slučajno i dalje nije jasno, pakiram se.

MARKO: Vidim.

ANA: Onda ipak i razumiješ, ostavi me!

MARKO: Daj stani na tren.

ANA: Kažem ti da me –

MARKO: Daj da, nisi mi dala... nisi me... molim te, možeš prestati?

ANA: Ne mogu!

Trenutak, nastavlja s pakiranjem.

ANA: Ne mogu, dobro? Krenula sam i sad ne mogu stati. Nešto u meni se upalilo i ovo nisu moje ruke, neka mašina mi je u prstima koji hvataju ove stvari jer sam do danas zbilja mislila da će biti bolje. Stvarno sam se nadala, Marko. Čak i danas, u bolnici, kad su nas napokon pustili do njega. Kad smo vidjeli, kad sam shvatila da će biti dobro, ja sam mislila da ćemo se vratiti kući, da ću se nekako smiriti, ja sam to čak i vidjela, i da ću te uspjeti mirno pitati što je bilo –

MARKO: Evo, pitaj me –

ANA: ...ali sad, sad samo želim pobjeći što dalje –

MARKO: Prvo me pitaj, zašto me ne pitaš što je –

ANA: Zato jer me odjednom ne zanima.

MARKO: Ana –

ANA: Nije me briga!

Karlo i Vjera.

VJERA: Tebe nije briga?

KARLO: Prestani pogrešno prevoditi što ti govorim. Nisam to rekao. Samo mislim da sad nije vrijeme, možemo kasnije o tome? Ti se još nisi ni obukla, a ljudi –

VJERA: Znam da ljudi dolaze, Karlo! Dolaze svi ti božji ljudi diviti se tebi i tvom velikom uspjehu, dotaknuti tu zlatnu medalju, zadnjih tjedan dana govorimo samo o tome –

KARLO: Evo ga na –

VJERA: Dolaze, neka samo dođu, ali ja ne razumijem tvoju reakciju.

KARLO: A što bih trebao –

VJERA: Što, ne znam što. Da ja dobijem ovako nešto, da netko meni napiše ovako nešto, ja bih –

KARLO: Evo, baš me zanima kako bi ti reagirala, da čujem.

VJERA: Ti misliš da je to besmislica i tu za tebe završava cijela stvar.

KARLO: Vjera, Isuse Bože, molim te.

Marko i Ana.

MARKO: Molim te.

ANA: Pusti me –

Karlo i Vjera.

VJERA: Možda je besmislica, ali je i strašno. Strašna besmislica! Kako to ne vidiš? Netko tko te očito poznaje, tko zna gdje živiš, gdje živimo –

KARLO: ...nam je pred vratima ostavio ovo. Da. Znam.

VJERA: ...jer i ja živim ovdje, Karlo.

KARLO: Molim te, jedno po jedno.

VJERA: Jedno po jedno. U redu, dobro. Što je po tebi prvo?

KARLO: Prvo ćemo odraditi večeru, a onda –

VJERA: To treba prijaviti.

KARLO: Molim te.

VJERA: Ne stvarno. To treba prijaviti. Ta osoba je još uvijek možda –

KARLO: 'Ajde stani malo. Okej. Jesi stala? Znaš ti koliko je klinaca prošlo kroz taj moj znanstveni kamp?

Svakakvih. A onda i svi oni koje sam susretao u obrazovnom sustavu. Iz godine u godinu. Pa ljudi iz prakse. Pa sad onda i ta nagrada. Ti zbilja ne misliš da tu postoji netko, tko je, ne znam –

VJERA: Zavidan, naravno da znam.

KARLO: Ili ljut, povrijeđen –

VJERA: Dobro, zašto razgovaraš sa mnom kao da sam debil?

KARLO: Pokušavam te smiriti.

VJERA: Nisam sigurna da ti ide.

KARLO: I onda je najlakše pisati takva pisma.

VJERA: Pisma?

Trenutak.

VJERA: Bilo ih je više? Pisama? I ti meni to nisi rekao?

KARLO: Nisam htio da –

Vjera mu uzima pismo iz ruke.

VJERA: Daj mi malo. Evo vidi, čekaj –

KARLO: Vjera –

VJERA (čita): Ja sam pomogao da vam je lijepo. Vi to zovete nestajanje. (*Karlu*) Što je to, razumiješ ti da ovo nije normalno?

Marko i Ana.

MARKO: Naravno da nije, Ana.

ANA: Što sad to znači? Stao si, izašao si iz auta koji si ostavio na suncu, negdje iza podneva, jednostavno si išetao nakon što si parkirao negdje na cesti i njega si ostavio unutra. U sjedalici. Koja je bila na suvozačkom mjestu. Izašao si iz auta, ostavio ga u sjedalici i zaključao auto. I otišao raditi u knjižnicu. Ti si otišao raditi, idiote glupi –

MARKO: I što sad hoćeš da ti kažem?

ANA: Što sad hoću, hoću da mi se makneš s očiju. Ništa više, samo to.

Marko stane na trenutak, pa iz ormara počinje vaditi svoju odjeću.

Karlo i Vjera.

VJERA: Pusti me još tren. I ovo. (*Čita.*) Sigurno je zbog košulje. Ali vi ste rekli da poderem košulju. Da vam

se tako sviđa. (*Pogleda Karla.*) Što to znači: da vam se tako sviđa?

KARLO: Isuse Bože, odakle da ja to znam, Vjera? Nemam nikakvog pojma što to znači.

VJERA: Ali ovo su neke stvari koje – Odakle ta osoba zna za tvoju košulju, je l' to ova košulja što si –

KARLO: Ne znam. Ne znam koja je to košulja, odakle da znam koja je to –

VJERA: I koliko je uopće tih pisama bilo?

KARLO: Nekoliko. Tri, četiri –

VJERA: Isuse, pa gdje ti živiš? Stižu ti nekakva anonimna pisma, ti neki ljudi te traže novce, a ti... je l' tebi jasno da nisi izvan toga. Toliko si pametan, a s druge strane ne razumiješ baš ništa. Ili zbilja ne znaš u kakvom vremenu mi živimo?

KARLO (nesigurno): Naravno da znam –

VJERA: Kolege na fakultetima ti se znoje ako im pobjegne pa slučajno podviknu na predavanju ili se na trenutak zatvore u kabinet sa studentom, a ti... gledaj, ti nisi izvan toga. I još radiš s djecom. Nagrađen si za svoj pedagoški rad s djecom, Isuse Bože!

KARLO: Spusti glas.

VJERA: Ne možeš sad samo gurnuti glavu u pijesak i praviti se da netko ovo nije napisao –

KARLO: Vjera –

VJERA: ...da netko to ne piše. I to s nekakvom namjerom, Karlo. Ne možeš se praviti da se ovo ne događa. Ljudi stalno vise po tome, to je tema broj jedan, o tome se radi.

Marko i Ana.

MARKO: Znaš o čemu se radi? Znaš o čemu? O tome da bih sad najradije da me nema.

Karlo i Vjera.

KARLO: U pravu si.

VJERA: Karlo, ovo je ozbiljno.

Marko i Ana.

ANA: Ti se moraš liječiti, čovječe. Ili misliš da je sve

ovo neka šala? Ja sam ga danas skoro izgubila, naš sin je skoro umro, debilu, radilo se o minutama, o sekundama, a ti –

MARKO: A ti misliš da ja to ne znam? I što da radim, što mi radimo? Ne znam, evo, igramo se tko može pobjeći brže.

ANA: Ma jebi si mater.

MARKO: Ana, pogledaj me –

ANA: Znam kako izgledaš, idiote!

MARKO: Molim te.

ANA: Ne, zbilja, ti to govoriš meni? Tko može pobjeći brže? Nevjerojatno, evo ja ne znam. Pa tebe nema, čovječe. Vučeš se po ovom stanu, spavaš pokraj mene u krevetu, jedeš sa mnom za stolom, ali te nema, nikad te nema. Nisi odsutan, ne postojiš, Marko. Otkad se rodio... ma. Dali smo mu ime, ali ti govoriš da ni ono nije pravo, kao da ne želiš da je tu, kao da želiš da nema ni njega, dobro, što je s tobom? Mi tom biću nismo u stanju dati ni ime! I sve to zbog tebe, kretenu glupi. Što ti hoćeš, hoćeš da ga nema?

MARKO: Ne, ne –

ANA: Nego što hoćeš, više?

MARKO: Hoću da mene nema, Ana! Hoću da mene nema!

Trenutak.

ANA: Znaš ti šta? Jebi se. Ima te. Tu si. Sa svim tim svojim sranjima. I ostaješ sam.

Ana se ponovno počinja pakirati.

ANA: Spakirat ću sebe i njega i zbogom. Mama me jebeno trebala pustiti da te ubijem i ja bih te ubila na licu mjesta.

MARKO: I trebala si. Zašto me ne ubiješ?

Ana se nastavlja pakirati. Marko odlazi do njezine uniforme, uzima pištolj, prisloni ga uz glavu.

MARKO: Evo.

ANA: Ti zbilja nisi zdrav.

MARKO: Ovo je kavez, razumiješ. Ništa tebi nije jasno. Ovo je kavez, Ana. To da iza ove zgrade postoji livada, da je iza nje šuma, pa onda put koji se spaja s drugim putem i tako sve do centra grada, to je obična pizdarija. Nitko od nas zapravo nema kamo.

Karlo i Vjera.

VJERA: A kud ti sad ideš?

KARLO: Netko zvoni.

Marko i Ana. Marko spušta pištolj.

MARKO: Netko me zove.

Marko i Karlo izađu. Ana i Vjera ostaju same. Vjera djeluje uznemireno. Ana sjedne na krevet i počne plakati.

15.

Tea s čašom u kojoj je piće. Pokraj nje stoji Alisa u uniformi konobarice.

TEA: Jednog ljeta tata me poveo sa sobom. Bila sam jedina djevojčica tamo. Ali sad mi je jasno, sad razumijem da sam tada gledala stvari nesvjesno indoktrinirana filozofijom gender feminizma Judith Butler. Sjećam se da je cijelo vrijeme bilo vruće, da su dečki spavali u šatorima, a tata u drvenoj kućici u kojoj su bila dva kreveta. S drugog je pobacao svoje stvari, papire i dokumente i napravio mjesta za mene. Sjećam se pokusnog mjesta, tako su ga zvali. Veliki, četvrtast komad zemlje ograđen limenom ogradom i bazenom u kojem se prikupljala zemlja isprana erozijom. Točno u sredinu zabili su kišomjer, a bili su tu i drugi instrumenti kojima nisam zapamtila ime. Sjećam se dječjeg smijeha i baterijskih svjetala na tankoj tkanini šatora. Mirisa šalše od domaćeg paradajza koju je kuharica kuhala u velikom kotlu, igranja lovice po šumi. Tata je često uzimao djecu koja su imala neki hendikep, njih je bilo najviše. Tata to zove postupkom inkluzije, a meni se tog ljeta činilo da živim u koloniji malih gubavaca, ljudskih primjeraka koji nisu reprezentativni pa ih treba skloniti u neki rezervat i dati im da se malo igraju života. Sjećam se da sam jednom slučajno naletjela na tatu koji je tješio nekog dečka koji je razbio koljena. Dečko je kroz suze sam sebi govorio da će do sutra sve to proći. Ali tata mu je rekao da neće, jer vrijeme liječi stvari samo ako se u međuvremenu s tim vremenom nešto radi. Tada nisam znala što to znači, ali sad znam da meni tata nikad nije rekao nešto toliko lijepo. Sjećam se da sam plakala zbog toga. I to je zapravo sve čega se sjećam.

ALISA: A ovo će biti velika zabava?

TEA: Najveća.

ALISA: Lijepo.

TEA: Kad muškarci dođu u neke godine, različito odgovaraju na psihološke stresore. Tatin tata je to rješavao tako da je za NDH šivao ustaške uniforme u svom malom obrtu u Ilici. A moj tata po sebi vješa medalje za zasluge u znanosti.

Alisa je zbunjeno pogleda. Ulazi Karlo.

KARLO: Fino, stigli ste.

TEA: Ja sam Melisi već sve objasnila.

ALISA: Alisi.

Karlo Tei iz ruke uzima čašu.

KARLO: Tea. Odi vidi mamu, molim te. (*Trenutak.*) Molim te.

Tea promatra Karla, ali ipak izađe.

KARLO: Gospođa se sprema, pa će –

ALISA: Vaša kći mi je sve pokazala.

Karlo je pogleda.

ALISA: Vidjela sam frižidere, predjelo je u špajzi, stolovi su za katering koji dolazi za desetak minuta. Osim stola na kojem je vino, a pjenušac dijelim s pladnja, po dolasku. To vam je tako u redu?

Karlo pomalo izgubljeno kimne.

ALISA: Ali ako smijem samo nešto –

KARLO: Recite.

ALISA: Oprostite, ali moram. Nema veze s ovim. Ma... moj sin je bio kod vas. Prije tri ljeta, u kampu. Uzbudljiva godina za ta vaša istraživanja, bilo je puno kiše. Tako mi je on pričao. Dosta ste sakupili, toga, no –

KARLO: A... mislite erozijskog nanosa.

ALISA: Toga, da. I sigurno se sjećate mog malog, morate se sjećati, Petar se zove, imao je jedanaest godina tad i nosio je privremenu ortožu zbog noge –
Ulazi Vjera, odjevena za zabavu.

KARLO: Svakako... oprostite, moja supruga.

ALISA: ...zapravo, još uvijek je nosi.

VJERA (Alisi): Vi ste jako točni.

ALISA: Trudim se.

VJERA: *Dođite, pokazat ću vam kuhinju, Katica je tamo.*

KARLO: Tea je sve pokazala gospođi –

ALISA: Alisi. Baš pričam vašem suprugu kako je moj sin išao kod profesora u ljetni kamp.

VJERA: A da?

ALISA: Bilo mu je prekrasno, tih deset dana. Zbilja da.

Priroda je divna dolje, da ne govorimo o ekipi i koliko su se sigurno izdivljali ti klinци, vratio se skroz crn, a nešto su i naučili naravno –

VJERA: Naravno.

ALISA: A i profesor kaže da ga se sjeća –

KARLO: Kako ne, kako ne.

ALISA: Petar je pričao da vam je baš on bio posebno drag.

Karlo i Vjera su bez riječi. Trenutak.

ALISA: Mislim da ste se baš posebno pobrinuli za njega, zbog te njegove nogice i sve. Profesor ga je izvuкао iz šatora i stavio u kućicu, na normalan krevet, da mu bude lakše s protezom.

VJERA: Baš lijepo.

ALISA: Zbilja je.

VJERA: A kako je on sad, dobro?

ALISA: Dobro da, osmi razred, ma znate kako je s djecom, stalno u nekom fazama, ali to su te godine, dobro, dobro je, što smo mi sve radili i kakva sve sranja pakirali svojim starcima –

KATICA (izvan scene): Gospođo, je l' došla ona kono-barica više?

ALISA: Pardon, sad sam vas zadržala.

VJERA: Ne, ne. Dođite sa mnom u kuhinju.

KARLO: I pozdravite sina.

ALISA: Kako ne, čim se vratim doma.

16.

Marko i Ana.

MARKO: To su zvali iz policije. Možemo preuzeti auto.
Trenutak.

MARKO: Kažu da... gotova je obrada, kažu da su izuzeli sve dokaze.

ANA: Kakve dokaze?

Marko slegne ramenima.

MARKO: Valjda moju knjigu iz inženjerijske geologije, ne znam.

Ani nije smiješno.

MARKO: Razbili su staklo da mogu ući. Ja ću to platiti.

ANA: Jebeno si patetičan. I ono maloprije s pištoljem, koji ti je? Dobro znaš da uvijek doma izvadim metke.

MARKO: Htio sam –

ANA: Ovo nije igra i mi nismo, ne znam, avatari. Ali ti i dalje nemaš više od šest.

MARKO: Deset. Nemam više od deset.

Ana ustaje.

ANA: Čula sam se s bolnicom. Prestali su s infuzijama, zaspao je.

MARKO: Ali rekli su da je u redu. Sve je u redu?

Ana ga promatra.

MARKO: Zbilja, Ana. Ja... ne znam što –

ANA: A što da ja sad radim s tim?

Nema odgovora.

ANA: Bit ću s Jankom kod mame.

Trenutak.

MARKO: A tako se znači zove.

ANA: Da. Janko.

MARKO: Od kad to?

ANA: Od ovog trenutka, od sad.

MARKO: Sviđa mi se ime. Janko.

Ana ustane.

MARKO: Ana –

ANA: Znaš... ljudi odlaze na različite načine, to je nešto u njima, ne možeš ti to zaustaviti, obuju sandale, ne uzmu vodu i krenu na brdo. Ili jednostavno otplivaju pred oluju, to je nešto u njima, nije to nepažnja, to je u njima. Ali to nisam ja, Marko. Ja odlazim tako da osjećam svaki svoj korak. I tako da razumijem svaki svoj korak. Ja odlazim tako.

Marko šuti. Ana izađe.

17.

Karlo. Glasna glazba. Žamor. Ulazi Vjera.

VJERA: Karlo... dobro, gdje si ti? Neki ljudi su pred vratima, sa svojim sinom, kažu da su ga doveli da se ispriča, on je to pisao. Neki dečki su ga nagovorili, mama ga je uhvatila s pismom, na vratima su.

KARLO: Sad su na vratima?

VJERA: Pa to ti govorim, mali se želi ispričati, kakav glup način za šalu, potpuno neumjesno, ali ti sad moraš ostati miran i lijepo prihvatiti ispriku, to su samo djeca, a i njemu je jako žao zbog svega... dobro, hoćeš doći više?

Karlo nesigurno krene prema Vjeri, ona ga uhvati za ruku, on je prihvaća. Sve glasnija glazba.

Karlo i Vjera zajedno izlaze.

DRUGI DIO: KORIJENI

Marko. Mokar je. U rukama drži kofer. Spušta ga uza zid. Promatra ga.

MARKO: Ovako to izgleda kad sve svoje stvari naslonim na zid sobe. Nema ih puno. Čovjek koji nema puno stvari vjerojatno nije dobar čovjek. Vjerojatno je lijep, ništa se ne veže za njega, ništa ne privlači, svi mu okreću leđa, bježe od njega, a to ne može biti zato što je dobar, to se ne radi dobrim ljudima, oni imaju puno stvari i vole svaku od njih. A ja ih svakoga dana imam sve manje. Ali ono što imam, uvijek nosim sa sobom.

Marko skida vanjski aparatić umjetne pužnice, drži ga na dlanu.

MARKO: Kao dijete sam izronio Petrovo uho, školjku sam ovako držao u ruci, još je imala malo pijeska i malo mora u sebi. Ako sad čudno govorim, to je zato što sam bez ovoga kao ispod mora. Ne čujem ništa. Ali to je dobro, biti ispod mora. Nema zvukova, nema smetnji, nema ljudi, nema ni mene.

Marko vraća umjetnu pužnicu pa pogleda Alisu.

Alisa i drvo. Ona ga pokušava zasaditi.

ALISA (Marku): Oprosti... da ti, trenutak samo... možeš mi možda pomoći s ovim, molim te... izgleda... zapetljala sam se i sad –

Marko odmahne glavom.

ALISA: Ne? Okej... mislim, hej! Čekaj malo! Kako misliš, ne?

Trenutak.

ALISA: Toliko ti se žuri?

Marko odmahne glavom.

ALISA: Mislim, to ti je zbilja takav problem? Stvarno? Jednu minutu pridržati jebeno drvo. Okej, ne – jebeno, jer je sadnja drveta duhovna stvar, ali mislim, kad

mene netko zamoli nešto ovako banalno... treba mi samo malo pridržati drvo, da se ne nagne. Ništa više. I na kraju nije pristojno.

MARKO: Što?

ALISA: Pa to, kako se ponašaš.

MARKO: Ne znaš ništa o meni.

ALISA: Znam da ne želiš pomoći čovjeku u nevolji.

MARKO: Pa evo onda.

ALISA: Evo što?

MARKO: Zašto me tražiš da te pomognem ako to znaš?

ALISA: Isuse Kriste. Daj primi ovo usrano drvo na tren, nema nikog drugog. Ne vidiš?

Marko nevoljko uhvati drvo.

ALISA: Hvala!

MARKO: Molim.

ALISA: Dobro, je l' to zbilja bilo tako teško?

Alisa uzima lopatu i počne saditi drvo.

ALISA: Ovo baš nije normalno, toga si svjestan.

MARKO: Normalno?

ALISA: Dobro, uobičajeno.

MARKO: Što to?

ALISA: Pa kad te netko nešto zamoli. Ili se praviš da nemaš vremena ili pomogneš.

MARKO: Mislio sam da ćeš odustati.

ALISA: A ne, nema šanse sad kad sam krenula. Posadit ću ga.

MARKO: Zašto?

ALISA: Ne čini ti se da je ovdje neki slobodan prostor, neka praznina koju treba popuniti? Svaki dan šetam ovuda sa sinom i on mi to stalno govori. Kao da ovaj komad prazne zemlje čeka svoje korijenje. Mama, tu ti fali neko drvo – i to prebacivanje krivnje, meni fali drvo, kao da sam ja odgovorna, jer roditelji su uvijek krivi. (*Slegne ramenima.*) Djeca.

MARKO: Samo, ovo ti nije dovoljno duboko da se uhvati.

ALISA: Zbilja?

MARKO: Da.

ALISA: E u vražju mater.

Trenutak. Marko uzima lopatu.

MARKO: Evo, točno zbog toga sam htio pobjeći.

Alisa se osmjehne pa sad ona pridržava drvo.

ALISA: 'Ajde, 'ajde.

Marko kopa.

ALISA: Kao da imaš neke druge obaveze. Ovdje ionako nitko ništa ne radi.

MARKO: A ja ti izgledam kao netko tko ništa ne radi?

ALISA: Gle. Ona plastika kojom si na autu zalijepio razbijeno staklo već je fino stara. A ti nisi zamijenio ni tu plastiku, a kamoli staklo.

MARKO: Ti si kao neka detektivka.

ALISA: Konobarica, a to ti dođe na isto. A ti živiš tu? Mislim, nisam te vidjela prije.

MARKO: Često dođem.

ALISA: Ja sam krajem ljeta dobila posao u hotelu dolje uz more, neka cura im je naglo otkazala. A spretno mi je i zbog malog. Ima problema s nogom, pa mu plivanje jako paše.

Trenutak.

ALISA: A zašto si ti ovdje?

MARKO: Zato što me ovdje nitko ništa ne pita.

Ona se nasmije.

ALISA: Ja sam Alisa.

MARKO: Drago mi je, Alisa.

Trenutak.

ALISA: A ti?

Marko i Dečko s ekrana.

DEČKO S EKRANA: Možda je bolje bez imena, što kažeš? Mislim, jebe se meni, ali ipak bolje, braco moj.

Gazdarica ispred kuće.

GAZDARICA: Ma, sjećam se ja tih dečki. Prvo je bio požar, iznenađan, nošen vjetrom, došao je gotovo do kuća. Jedna je čak i izgorjela, tamo više prema istoku. Tamo, tamo. Onda je nakon godinu ili dvije došao i taj profesor s fakulteta. Iz Zagreba. Počeo je zabijati limenu ogradu s nekim svojim ljudima. Zvali su to: kada. Kada ovo, kada ono. Pristojan čovjek taj profesor, prvi put je čak spavao u jednoj od mojih soba, stalno je tražio da mu pečem fritule. Nije mi to bilo teško. Ja sam mu pokazala kako je išla vatra i gdje su prije bili borovi. A onda su iduće godine došli i ti

mali dečki, uglavnom dečki, svaki sa svojim kanticama i instrumentima. Milina za vidjeti. Puno ih je imalo nekakve probleme. Fizičke, mislim. Zato je to tako lijepo. Oni koji su mogli bolje i više nisu im se smijali, nego su im pomagali. Sve su radili zajedno. Od onda su tu, svake godine. Novi i novi. A ja sam sve to gledala. Točno odavde. Za to je on zaslužan, taj profesor.

Marko i Alisa.

ALISA: Čitala sam da je baš sad dobro vrijeme za sadnju drveća. Ujesen.

MARKO: Ovisi o drvetu. Izgledaš mi poznato.

ALISA: Takav dojam ostavljam na ljude.

Trenutak.

ALISA: I onda?

MARKO: Što?

ALISA: Pa jesam ja promašila s ovim?

MARKO: Nisi, ovo je smreka, za nju je početak jeseni zapravo idealan. A i zbog nagiba terena ti je ovo drvo dobro.

ALISA: Čekaj malo, ti ideš okolo i sadiš drveće?

MARKO: Evo, imala si sreće. Trebat će mu voda, dosta vode.

ALISA: Pa danas stalno pada kiša.

Marko je pogleda.

ALISA: Ali to očito nije dovoljno, a ti to znaš jer sadiš drveće.

MARKO: Moja gazdarica živi u ovoj kući, povući ćemo vodu od nje.

ALISA: Ti bi to učinio za mene?

MARKO: Za smreku.

ALISA: Naravno, za smreku. I za mene, pogodi čime se bavim.

MARKO: Radiš kao konobarica.

ALISA: Znam da sam ti to rekla, da radim kao konobarica. Po privatnim *eventima*, hotelima, restoranima, bolnicama, gdje me se pozove, ali ne bavim se time.

MARKO: Čime se baviš?

ALISA: Pogodi. Vidim da imaš dobru intuiciju.

MARKO: Kako to vidiš?

ALISA: Tako jer je i ja imam, pa znam. Čime se bavim?

MARKO: U slobodno vrijeme?

ALISA: Isuse. Završila sam matematiku, a ti ipak nemaš dobru intuiciju.

MARKO: Očito ni ti.

Nasmiju se.

ALISA: Očito. Ni ja.

MARKO: Zbilja si studirala matematiku?

ALISA: Želiš teorem ili neki konkretniji dokaz? Okej. Nakon studija sam se mislila baviti dokazivanjem Kroneckerovog teorema koji govori o egzistenciji polja proširenja u kojem ireducibilni polinom ima korijen. Ti bi ozbiljno trebao više vjerovati ljudima, znaš?

Marko šuti.

ALISA: Oprosti, jesam ja sad nešto –

Marko odmahne glavom.

Marko i Dečko s ekrana.

MARKO: A zašto da ja tebi sad vjerujem?

DEČKO S EKRANA: Gle, jebe se meni živo, braco moj, vjeruješ li ti meni ili ne, ti si se javio. Zašto da ja vjerujem tebi? I da, možda se jebeno nisi trebao javiti. Trošiš mi živce i vrijeme.

Trenutak.

DEČKO S EKRANA: Što?

MARKO: Da, možda nisam.

DEČKO S EKRANA: Da, možda nisi.

Trenutak.

DEČKO S EKRANA: A možda si se javio da ti kažem da to nije bio san, da sve to nije samo u tvojoj glavi, da stvari s godinama postaju sve stvarnije, sve jače, da ni jedno sjećanje ne može postati nešto potpuno drugačije ili nestati, koliko god bismo mi to jebeno htjeli, dobro? Ja mislim da si se zato javio, a ti sad reci, braco moj. Možda je tebi to teško za vjerovati, i meni je bilo, i još mi je, i zapravo mi je sve teže, ali jebi ga, tako je.

MARKO: Zato si to napisao, zato jer ti je sve teže?

DEČKO S EKRANA: A tebi nije?

Marko šuti.

DEČKO S EKRANA: Zato što ti za to treba giljotina. Ne da se to u glavi presložiti!

MARKO: Ne da.

DEČKO S EKRANA: Samo odrezat'!

Marko i Gazdarica. Ona donosi škare.

GAZDARICA: Evo ih, evo škara, dušo.

MARKO: To je za ono drvo, tamo. Ako ga sad orežemo, bolje će rasti.

Gazdarica se osmijehne.

MARKO: Što?

GAZDARICA: Ništa, ne. Nekoliko godina redovito dolazite ovdje. Nikad vas nisam pitala zašto.

Marko šuti.

GAZDARICA: Ne, ne, nije to uopće moj problem. Ali ovo je prvi puta da vas vidim s nekim drugim živim stvorom. Inače ste stalno u sobi. Drago mi je to. Drago mi je da ste malo izašli.

Trenutak.

GAZDARICA: Samo dobro pazite na to drvo. Drvo pamti.

MARKO: Što pamti?

Trenutak.

GAZDARICA: Što ja znam što pamti, tako mi je rekla ta čudakinja koja ga je zasadila.

Marko se osmijehne.

Marko i Alisa.

ALISA: Što je smiješno?

MARKO: Ništa, i ja sam na fakultetu zapravo volio polinome.

ALISA: Svatko ima svoja mala zadovoljstva.

MARKO: A zašto se onda ne baviš linearnim kombinacijama umnožaka –

ALISA: ...nego konobarim? Uh, teškog pitanja. Zbog toga se dobro, a i volim sretati ljude. Jedino je šteta što baš nisam komunikativna i teško uspostavljam kontakt s drugima.

Marko se nasmije.

ALISA: Ozbiljna sam. Tebe sam zaustavila jer imaš lijep osmijeh.

MARKO: Nisam se osmijehivao.

ALISA: Dosad, da. Ali ja imam odličnu intuiciju.

MARKO: Zaboravio sam, oprosti.

ALISA: A što si ti studirao kad ti je sve to poznato?

MARKO: Geodeziju i sad –

ALISA: ...preko volje sadiš drveće.

MARKO: Završavam doktorat.

ALISA: Opa, fino. Iz –

MARKO: ...geologije. O načinima na koje erozija utječe na tlo.

ALISA: Zato znaš toliko o korijenju. I o ovom kraju.

Trenutak. Marko se premisslja.

ALISA: Što?

MARKO: Počinje kiša –

ALISA: Ne, nešto drugo si htio –

MARKO: Aha, da. Čitaš mi misli.

Alisa slegne ramenima.

MARKO: Nije ti se učinilo da ovdje nedostaje vegetacije? Tu je u blizini kamp za djecu. Mali znanstvenici, istraživači. Nekoliko drvenih kućica i mjesto za šatore, uvijek na istom mjestu. Samo se kvadrati tla za istraživanje sele po okolici.

ALISA: A zašto ovdje?

MARKO: Zašto se istražuje? Na ovom mjestu je davno bio požar, pa se vegetacija nije vratila. A zbog prirodne kosine dobro se može pratiti količina materijala koji se odvaja. Jer nema korijenja. Kad sam ja bio u kampu, kao klinac, ovo je bila prva lokacija za istraživanje. Zvali smo je spaljena zemlja.

Marko i Dečko s ekrana.

MARKO: Tražim nekoga tko je nestao na spaljenoj zemlji.

DEČKO S EKRANA: Da, da, to sam ja, braco moj. To sam ja napisao. Samo to. Tražim nekog tko je nestao na spaljenoj zemlji. Ništa više, samo to. Samo to. Svako malo ja to pustim negdje na mrežu, Instagram, Facebook, Twitter, pizde materine, kao neki signal iz prošlosti. Ili iz budućnosti, ne znam. Jebeni svjetionik, samo ovaj ne daje svjetla. Nitko se ne može pronaći, nema puta, nema izlaza, zašto si se javio?

MARKO: Ja sam prvi?

DEČKO S EKRANA: Da, da. Nitko drugi, nitko dosad, ponekad mi se čini da je sve to jebeno uzalud, ali sam se cijelo vrijeme nadao da ipak nije, a onda si se ti javio. Ti si se javio. Ti znaš što je nestajanje i gdje je spaljena zemlja.

MARKO: Znam.

DEČKO S EKRANA: Ti znaš. Jebote. Kad si bio tamo?

MARKO: Prije dvadeset godina. S jedanaest.

Trenutak.

DEČKO S EKRANA: Pička njemu materina –

Trenutak.

MARKO: Sad sam tamo.

Trenutak.

MARKO: Ej, tu si?

DEČKO S EKRANA: Čekaj... zašto...

MARKO: Mislim da se zaledio –

DEČKO S EKRANA: Ne seri, zašto si tamo? Okreni kameru da vidim.

Marko mu pokazuje.

DEČKO S EKRANA: Jebote, ti si bolesniji od mene. Ja sam... u kurac, starci su me poslali kad sam se taman oporavio, bio sam dugo u bolnici, dobio sam neki faking rak u trećem osnovne. Leukemiju. Pa je to bio oporavak. Jebeni oporavak, ha, braco moj? Nije htio da zbog bolesti spavam u šatoru, na vlazi. Tako mi je rekao. Treće noći me preselio u svoju kabinu. Zašto si ti sad tamo?

MARKO: Dolazim godinama. Ne znam. Tu sam.

Trenutak.

DEČKO S EKRANA: A koji kurac je tebi, šta ti fali? Zašto je odabrao tebe?

Gazdarica.

GAZDARICA: Ja mislim da je to zbog tog njegovog hendikepa. Djeca koja su drugačija zbilja prođu svoje. Zato je povučen, zato je tu kod mene stalno u sobi, čitala sam ja o tome. A upoznala sam ga kao malog dečka, sitan je bio skroz. Došao je tražiti vode dok su se tu igrali tih svojih istraživanja. Prvo sam ga jedva razumjela. Imao je skroz kratku kosicu, pa se i taj njegov aparatić vidio jako. Prvo nisam razumjela što mi kaže. Molim malo vode. A onda sam ipak razumjela. Treba se samo malo potruditi prema drugom živom biću. Evo i kiše opet, pokisnut će mi veš. (*Odjuri.*) Svašta se u životu može perurati.

Marko i Dečko s ekrana.

DEČKO S EKRANA: Ne mogu ja to, braco moj, ne mogu ja to, ne mogu ja to –

Marko i Alisa. Pada kiša, oni su ispod nadstrešnice. Pro-matraju svoju smreku.

MARKO: Bio sam klinac s postera. Doslovno.

ALISA: Pa dovoljno si zgodan da to budeš. A to da sam direktna ti je već jasno.

MARKO: I ne odustaješ, zato ti i pričam ovo.

ALISA: Ipak si intuitivan, znala sam.

Trenutak.

ALISA: Onda?

MARKO: Nismo imali para. Pa sam do šeste godine imao onaj, starinski, običan aparatić. A onda su organizirali tu veliku akciju za umjetne pužnice, mene su strpali u spot i na postere. I ništa, rehabilitacija je bila grozno zamorna, ali sam uspio upisati normalnu školu, samo s jednom godinom zaostatka.

ALISA: Poster-boy.

MARKO: Htio sam –

ALISA: Što?

MARKO: Ne znam. Dokazati da je to dio mene, ali da sam i nešto više od toga. Valjda to.

Marko odvoji umjetnu pužnicu s glave i stavi je u dlan.

MARKO: Evo, ovog trena ne čujem baš ništa, kao ispod mora. Zovem je Petrovo uho.

ALISA: Petrovo uho.

Marko vraća pužnicu.

ALISA: Rekla sam –

MARKO: Znam čitati s usana.

Alisa se osmjehne.

ALISA: Moj sin ortozu zove Flash Thompson. Crta je čak, pa se potpiše umjesto nje, Flash Thompson. To je kao neki superjunak, iz Spidermana. Izgubio je obje noge u Iraku, ali je onda dobio te specijalne, čarobne moći, ne kužim ti se ja u to.

MARKO: I meni je bilo lakše misliti da je stvar u čaroliji.

ALISA: Kad uvijek je.

Trenutak.

ALISA: Nisam ti rekla nešto.

Trenutak.

ALISA: Ja znam za taj kamp. I moj sin je bio u njemu. Srela sam i profesora, jako ugodan čovjek. Posluživala sam goste na nekakvoj njegovoj zabavi. Hrpa ljudi, naradila sam se ko krava. Što?

MARKO: Ništa, slušam te.

ALISA: Zato sam i prihvatila posao tu u hotelu, htjela sam... ne znam. Nešto nije skroz... ne znam... možda sam jednostavno glupa, možda ga previše želim zaštititi pa se tresem na svaki njegov mig, ali znaš kad osjetiš da nešto nije... tek kad sam došla ovdje, to mi je postalo jasno.

MARKO: Je li on što rekao?

ALISA: Tko, moj mali?

Marko kimne.

ALISA: Rekao mi je da su se stalno igrali nestajanja.

Marko i Dečko s ekrana.

DEČKO S EKRANA: Ma sve je to igra, jedna velika igra, braco moj.

Gazdarica.

GAZDARICA: Ja sam baš jako voljela gledati kako se ta djeca igraju po šumi, svuda okolo, ja sam to voljela gledati.

Marko i Dečko s ekrana.

DEČKO S EKRANA: Htio bih da me gledaš.

MARKO: Pa gledam te.

DEČKO S EKRANA: Ne. Da me zbilja gledaš, braco moj. Kakvo je kod tebe vrijeme?

MARKO: Ne razumijem, kakvo vrijeme?

DEČKO S EKRANA: Vrijeme! Moram popit' nešto, ček –
Dečko s ekrana iz jakne vadi bocu, pije.

DEČKO S EKRANA: Pitam kakvo je vrijeme, u Zagrebu je potop!

MARKO: Puno piješ.

DEČKO S EKRANA: Jok, ti puno piješ. Potop, braco moj. Ali to ionako nije važno.

MARKO: A što je?

DEČKO S EKRANA: Ništa, to ti baš govorim. Ništa nije

važno! Klima odlazi u kurac, polarni medvjedi padaju s ledenjaka, temperatura raste i sve te pizdarije, ali sve to nije važno. Važno je to što se iz nekog jebenog razloga ovaj naš prostor, baš tu gdje živimo, može teško prilagoditi na sve te promjen, kužiš to? Znači, nije važno što se događa, nego koliko je to tebi kul. Ako se ne prilagodiš, onda te nema.

MARKO: A kako si se ti prilagodio?

DEČKO S EKRANA: Pa vidiš.

MARKO: Gdje si to?

DEČKO S EKRANA: Na vrhu svijeta, braco moj. Napokon sam se popeo na vrh svijeta –

MARKO: Hej, čekaj malo –

DEČKO S EKRANA: ...i drago mi je da si ti sa mnom, da nisam sam. Jebote, kako pada.

MARKO: Ti si to na nekakvom krovu?

DEČKO S EKRANA: Na vrhu nebodera.

MARKO: 'Ajde se vrati do stana –

DEČKO S EKRANA: Na vrhu svijeta, zato ovdje pada jače.

MARKO: Hej, čuješ me... makni se s krova.

Marko i Alisa. Kiša je prestala.

ALISA: Ovaj krov je poslužio.

MARKO: Izgleda.

ALISA: A i meni za tren počinje smjena u hotelu.

MARKO: Izgledaš –

ALISA: Lijepo?

MARKO: Nestvarno.

ALISA: Možda to i jesam. A tebi hvala.

MARKO: Na čemu?

ALISA: Na drvetu. Ja sam sigurna da drveće pamti. I voljela bih da ovo drvo zapamti nešto lijepo.

Marko se osmjehne.

MARKO: Pozdravi malog. I čuvaj ga.

ALISA: Ma znaš što, jednostavno ne želim biti jedna od onih mama koje neprekidno strepe, tresu se, ne popuštaju. I još ga odgajam potpuno sama, i još nije do kraja zdrav. Mogla bih ga ugušiti, toliko ga volim. Ali želim ga samo voljeti, je l' to zvuči glupo?

Marko i Dečko s ekrana.

DEČKO S EKRANA: Ne, nije ti to glupo, braco moj. Ja sam par godina popravljao klime, zato ti sve to i pričam, to ti je jebeni biznis, a onda naravno uz to imaš i servis i sve. Ti popravljaš klime?

MARKO: Ne, ne popravljam –

DEČKO S EKRANA: To ti je genijalan biznis, moraš popravljat' klime.

MARKO: Okej, imaš pravo, budem –

DEČKO S EKRANA: Naravno da imam pravo.

MARKO: Samo se makni s tog ruba, budem... molim te –

DEČKO S EKRANA: A znaš kako znam da je to biznis za tebe? To znam jer sam na vrhu svijeta. A na vrhu svijeta Bogu si bliže nego što ćeš mu ikad biti. Ej! Da ga pitam nešto, hoćeš da ga pitam nešto za tebe, braco moj? Zato jer si tu i zato jer nisam sam i to mi je dovoljno, zbilja je –

MARKO: Nisi sam, definitivno! Zato sam ti se i javio, zato da –

DEČKO S EKRANA: Meni ne odgovara. Što da ga pitam?

MARKO: Tko, čekaj... daj mi reci kako se zoveš.

DEČKO S EKRANA: Čuješ me, što da ga pitam?

MARKO: Evo... evo, pitaj ga –

DEČKO S EKRANA: Ti si uz mene, braco moj. Nikom drugom ovo ne bi bilo jasno.

MARKO: Meni je jasno! I znam da nije vrijedno –

DEČKO S EKRANA: Nije vrijedno moj kurac, kako nije vrijedno, pa pogledaj me, pogledaj na što ličim, jebote, nema me, nestao sam!

MARKO: 'Ajde mi reci svoju adresu, gdje si –

DEČKO S EKRANA: Ne primam goste danas.

MARKO: Stani, molim te!

DEČKO S EKRANA: Stojim. Izgledaš mi poznato. Kao netko koga se može voljeti. Ne lagano, ali ipak. Mocar sam, inače i ja izgledam bolje. I mene se može voljeti. Evo stojim. A onda više ne.

Marko i Gazdarica.

GAZDARICA: Kako ono ide? Sve su obitelji nesretne i nijedna nije sretna. Tako nekako, ne? Zato vam ja ni ne volim literaturu, uvijek te nekako obeshrabri. Treba se veseliti, treba živjeti, treba raditi.

MARKO: I to vam je literatura.

GAZDARICA: Ma da. A meni se baš sviđjelo kako sam ja to izmislila.

Marko i Alisa.

MARKO: Vidjet ćemo se.

Alisa odmahne glavom.

MARKO: A to znaš zato jer si intuitivna.

Alisa kimne glavom. Poljubi Marka. Ode.

Marko i Dečko s ekrana.

DEČKO S EKRANA: Vidimo se.

Dečko s ekrana skoči sa zgrade.

Snimka njegova mobitela prati njegov let.

Zatim naglo stane.

TREĆI DIO: NA SPALJENOJ ZEMLJI

1.

Vjera. Sama.

VJERA: Kad ste me zadnji put vidjeli, prošlo je osamnaest godina. Za mog muža, za mene i za moju kći. U dramama to može tako, u životu je za takve stvari ipak potrebno vrijeme. Zapravo, dovoljno vremena da tek rođeno dijete dosegne punoljetnost. Dovoljno i da se umre. Evo, na primjer ja. Više nisam živa. Umrila sam prije točno godinu dana, nakon tri tjedna koja sam provela na respiratoru. Karlo je inzistirao da na ispraćaju svira Schubert. Njegov *Winterreise*. Njegova mama je to voljela svirati na svom starom pijaninu. Ona ista žena koja je staroj Židovki na tavan nosila ručak, dok je njezin suprug u radionici šivao ustaške uniforme. Dok ga se živi, život je samo pitanje dobre mjere. Sad to znam. I zato mi je drago da me više nema jer je ta mjera nepovratno izgubljena. A to da ljudi ne plaću jer su slabi, nego jer su predugo bili jaki, ma ne vjerujem više ni u to. Koliko je samo načina na koje se pokušavamo utješiti, ovo je samo jedan. Lijepa rečenica bez pravog sadržaja. I to je, oprostite mi, samo moj problem.

2.

Marko i Ana. Na vratima stana.

MARKO: Hej –

Trenutak.

MARKO: Samo sam htio pitati kako je –

ANA: Dobro. Dobro je. Spava.

MARKO: Spava.

Trenutak.

ANA: Ali ti ne izgledaš dobro.

MARKO: Nisam dobro.

ANA: Gle, Marko –

Trenutak.

MARKO: Nisam dobro, Ana.

3.

Vjera. I dalje sama.

VJERA: *I još sam vam nešto zaboravila reći, ljudi vjeruju u to što vjeruju. Ostalo jednostavno ne žele čuti. Ne možeš ti tu ništa. Reći će vam da vrijeme ne postoji, da je vrijeme privid i laž koju je smislio čovjek koji se ne može odvojiti od oblika stvari. Ali tako to i treba biti, tako izgledaju ljudi koji žive, tako sam činila i ja sama. Ali istina je uvijek samo jedna, i ona se ne oduzima, putuje s vama, pa čak i kad izgubi svoj zemaljski oblik, smjesti vam se negdje u dlan i ostane jedino što posjedujete. Da. Ovdje baš ništa drugo nije moje, ali to je dobro. Stvarno. Jer kad tražim jednu izgublenu stvar pa slučajno pronađem drugu, uvijek budem podjednako i žalosna i sretna.*

4.

Vozač. Ulazi Katica.

KATICA: Gospodin nije dobro, ali mi sad moramo na misu.

VOZAČ: Ne... ja –

KATICA: Tea vas je zvala? Vjerojatno je nešto pobrkala, mi sad idemo na misu za gospođu, znate. Ali gospodin će trebati vašu pomoć i za tlak i za živce, zbilja nije dobro.

VOZAČ: Gospođa –

KATICA: Samo sad nije vrijeme.

VOZAČ: ...ja nisam doktor.

KATICA: Nego?

VOZAČ: Ja sam vozač.

KATICA: Fino, da. A koga vozite?

VOZAČ: Vozim... gospođu Teu.

KATICA: A gdje vam je auto?

TEA (*izvan scene*): Katice, je l' tata gotov?

KATICA: Budem vam ja nešto svejedno rekla. Danas je dan kao i svaki drugi. Samo za razliku od svih ovdje, ja znam pobrojati ono što smo imali i ono što je preostalo. Ovog drugog je manje, tek to.

Vozač ne zna što bi rekao. Ulazi Tea. Dvadeset godina starija.

TEA (*Vozaču*): Što ti radiš tu?

Vozač zuri u Katicu.

TEA: Katice, dajte malo požurite tatu.

KATICA: Hoću, hoću.

Katica izlazi.

TEA: Šta... no? I na kraju, ovo je potpuno neprimjerenost.

VOZAČ: Provaljeni smo, jebi ga.

TEA: Tko je provaljen, o čemu ti pričaš?

VOZAČ: Ozvučili su ti auto.

TEA: Meni, tko?

VOZAČ: A tko.

TEA: Idiotarija –

VOZAČ: S vrha je stigla direktiva.

TEA: Ma šta pričaš ti, kakva direktiva s vrha?

VOZAČ: Već su pustili glas.

TEA: Moj auto?

Trenutak.

VOZAČ: Gle, sad sam saznao a da kreće istraga i da se spremiš –

TEA: Ma tko je pustio glas, kakav glas?

VOZAČ: ...jer su saznali za dozvolu, za to da si pritiskala –

TEA: I kakvu jebenu dozvolu, čovječe? Znaš ti koliko dozvola, dokumenata, doznaka i papira dnevno prođe kroz moje ruke? I sad bih ja trebala –

VOZAČ: ...za postrojenje za rasplinjavanje drvenog plina, Isuse, Tea. Znaš o čemu pričam. Na mjestu gdje

ti stari ima onaj svoj znanstveni kamp. Nema potrebe da se meni sad tu pravdaš, maco. Pa ja sam ljudima nosio tu lovu. I to su sve čuli. Preko te bubice, ne.

Trenutak.

TEA: Meni?

VOZAČ: Tebi, da.

Trenutak.

VOZAČ: Maco –

TEA: Meni da su ozvučili auto? Pa ja sam... je l' oni znaju tko sam ja, je l' oni znaju s kim imaju posla, s kim se zabavaju, oni su meni ozvučili auto, pizda im materina. I što su čuli, što su imali čuti? Čuli su eventualno to da pogodujem investitoru, da. A kome ćeš pogodovati ako ne investitoru u pizdu strininu, pa je l' oni znaju išta o tome kako se vode poslovi?

VOZAČ: Čekaj, kud sad ideš –

TEA: Moram telefonirati, jebemu mater. (*Vikne Katici.*) Katiche, jeste spremni više?

KATICA (*izvan scene*): Sad ću ga ja –

TEA: Recite mu da moramo krenuti ove sekunde. (*Vozaču*) Ja sam sve dala, ja sam krv pišala za tu stranku i te retrogradne, slaboumne krkane, ja sam ih postavila na noge, dovela do vlasti, ja od svoje osamnaeste godine radim samo na tome, čovječe. Meni se brak raspao zbog posla, ja sam samohrana majka čije dijete pati jer je mama u visokoj politici. I sve zato jer volim Hrvatsku, u pizdu materinu. Sve sam ih naučila i sve naučila o njima. Ali oni očito nisu upoznali mene. Jer očito ne znaju jednu jedinu, ali presudnu stvar. Ili u životu uspiješ stvoriti svoja pravila ili do vijeka igraš po tuđima, a ja to nikad nisam radila, razumiješ?

VOZAČ: Tea, sve pet, maco, ali ne kužiš jedno. Oni ti možda već danas –

TEA: Šta? Provale, navale se na vrata, dođu po mene? Tko to dolazi po mene, nitko ne dolazi ni po koga, nikamo ja ne idem, nikamo ja ne mogu, moj tata se raspada, čovječe, ja –

Karlo je na vratima. Dvadeset godina stariji.

KARLO: Tko se raspada?

TEA (*Karlu*): Dobro, tata, je l' ti znaš koliko je sati?

KARLO: Još uvijek znam na sat.

TEA: 'Ajde onda pogledaj koliko je sati, molim te, imamo tu nekakvu situaciju na poslu, pa da još... (*U mobitel*) Da, ja sam. Dobro, ne, ne, ja ću prva... zato jer je moja glava na panju, zato –

Tea izađe. Karlo i Vozač ostanu sami.

KARLO: Dobra večer.

Stanka.

VOZAČ: Dobra večer.

Stanka.

KARLO: Ja sam... otac.

Vozač ne zna što bi rekao. Karlo izađe. Tea se vraća, na telefonu je.

TEA (*u mobitel*): ...čekaj, ne! Ti si njih pustio na mene kao bijesne pse i sad se praviš da ništa od toga nije ... dobro zašto sad ne želiš ... je l' meni i mobitel ozvučen? ...je l' to, pizda vam svima materina –

Karlo se vraća.

TEA (*u mobitel*): ...jer ja imam arhivirane pozive, sve pozive, nisam ja od jučer ili računate na to da ću odjuriti do prvog mosta i sve svoje telefone pobacati u Savu, pa šta je vama? Ja sam... halo?

KARLO: Ti si na svim portalima, Tea.

Tea ponovo zove.

TEA: E nećeš ti meni poklapat' –

VOZAČ (*Tei*): Rekao sam ti da će pustit' glas –

TEA (*Karlu*): Je l' jesam, tata? Na svim portalima? A znaš možda zašto? Ja ću ti reći zašto. Zato jer sam slijepo vjerovala u Domovinu, zato! I zato jer me sad ta moja Domovina očito za nagradu odlučila fino pofukati. A ti se ništa ne brini, i molim te ko Boga, ne surfaj, nego se više spremi za tu misu.

KARLO: Ja se ne brinem. Ja se informiram.

Tea hvata mobitel i izađe. Karlo i Vozač ostanu sami.

KARLO: Danas su svi stalno na kompjuterima, i na tabletima, i na telefonima. I to onda oni nazovu: rad na sebi. A ja kažem da to nije rad na sebi, to je ovisnost. Ja sam čitav život s djecom radio u prirodi. U zaleđu. Tamo gdje je i Bog rekao laku noć. Ali sam radio, čitav svoj život. Za tu djecu, za druge u zajednici. Nikad za sebe. To bi trebala biti politika.

VOZAČ: Imate pravo.

Trenutak.

KARLO: A vi ste liječnik?

5.

Alisa u restoranu.

ALISA (*izvikuje*): Ravioli s pancetom i gljivama, pile-

tina s pestom, kuhano povrće, deci rizlinga, kocka leda, malo točeno.

6.

Marko i Ana. Restoran.

MARKO: Kako je na poslu?

ANA: Isto.

MARKO: A jesi –

ANA: Jesam, da. Preuzela sam noćne.

MARKO: To ti je zgodnije.

ANA: Da.

MARKO: Rekla si da budeš. Zato pitam.

Trenutak.

ANA: Marko... evo, ja zbilja ne znam zašto sam došla.

MARKO: Hvala ti.

ANA: Ne, ne razumiješ, jer –

MARKO: Vidi, znam da je sve ovo što se u zadnje vrijeme –

ANA: ...jer prije svega tu nema nekog naročitog napora.

MARKO: ...pogotovo otkad se mali rodio –

ANA: Mali?

MARKO: Janko, mislim. Janko.

Trenutak.

ANA: Za divno čudo, nije mi ovo čak ni preveliki stres. Ova situacija. Ti i ja. U tome i je problem. Prvo sam plakala, a sad jednostavno ne razumijem samu sebe.

MARKO: Točno tako je i meni.

ANA: Ako je ovo sad trebalo biti duhovito –

MARKO: Ne, zbilja, htio sam –

ANA: Baš me zanima što si to ti –

MARKO: ...da odemo tamo gdje i drugi ljudi sjede, gledaju jedno drugo, možda se nasmiju nekim stvarima, zajedno, koje su se dogodile ili će se dogoditi, malo razgovaraju i onda jedu.

Ana ne zna što bi rekla.

ANA: Dobro, što je s tobom?

Trenutak.

ANA: Ti si bio u našem stanu otkad kad si se vratio?

MARKO: Da.

ANA: I vidio si da tamo nema mojih stvari.

MARKO: Da.

ANA: I znaš da sam te ostavila?

MARKO: Da.

Trenutak.

ANA: Ti meni baš nikad nisi bio jasan.

Trenutak.

MARKO: Doktorirao sam.

ANA (bez entuzijazma): Bravo. Kad.

MARKO: Jutros.

ANA: Ako je ovo proslava, nisam raspoložena za slavlja.

Prilazi i Alisa.

ALISA: Dobra večer.

ANA: Večer –

Marko i Alisa se pogledaju.

ALISA (Marku): Kad si ti u pitanju, ja očito ništa ne mogu predvidjeti.

ANA: Vi se znate?

ALISA: A inače sam jako intuitivna.

MARKO: Ovo je Alisa.

ALISA: Gospodin i ja smo zasadili drvo.

ANA: Naravno da jeste.

ALISA: Vikendima sam u gradu na ispomoći, a i meni dobro dođe.

Marko kimne, Ana djeluje zbunjeno.

ALISA: Zalila sam ga ja još nekoliko puta. Spremni naručiti?

7.

Alisa u restoranu.

ALISA (izvikuje): Cezar salata, tortelini sa špinatom, focaccia za jednu osobu, voda s limunom, veliko točeno, led sa strane.

8.

Tea, sama. Zove na jedan mobilni. Nema odgovora. Zove na drugi. Zove na treći. Odbacuje mobitele. Briše oči. Ulazi Karlo.

KARLO: Ja sam gotov –

TEA: Evo me za tren.

KARLO: Katica je sve pripremila za to druženje iza

mise. Ispekla je i fritule. Ja sam joj to rekao –

TEA: Tata –

KARLO: Tvoja mama ih je voljela, ja isto.

TEA: ...ja sam baš s ministrom na telefonu.

KARLO: Vidim.

Karlo sjeda pokraj Tee. Ona mu stavi glavu u krilo. Sломljena je.

TEA: Zamisli to. Izvukla sam ga iz tog jebenog svinjca. Iz Podravine. Nitko drugi, ja. I vidi sad –

Karlo je miluje po kosi.

KARLO: Znaš što?

Nema odgovora.

KARLO: Ja sam uvijek mislio da roditelji koji nikad ne učine ništa loše, zapravo i ne čine ništa drugo. Jedina ideja koju imaju o tome kako biti roditelj je ići na posao, osigurati egzistenciju.

TEA: Vi nikad niste bili takvi roditelji.

KARLO: Nadam se da nismo.

Trenutak.

KARLO: Pa ni sad kad više ne radim, osim tog rukopisa –

TEA: Nikad ti nećeš prestati.

KARLO: Mislio sam iduće godine zatvoriti kamp.

TEA: Ozbiljno?

KARLO: Umoran sam već pomalo.

Tea ne odgovori.

KARLO: A ti ionako tamo planiraš ta svoja postrojenja –

TEA: Ako sad išta bude od toga.

KARLO: Uvijek ti govorim da se čovjek ne smije svesti na ono što mu se događa. Tvoja kontrola je –

TEA: ...u tvojoj reakciji na događaj.

KARLO: Da.

TEA: Znam, tata.

Trenutak.

KARLO: Tea, zašto mu ne daš da dođe do mene?

TEA: Ne razumijem.

KARLO: Zašto mu ne daš, i to otkad je baka umrla –
Tea sjeda.

TEA: Tata, molim te –

KARLO: ...vidio sam ga možda dva puta –

TEA: ...danas zbilja nije vrijeme da –

KARLO: Tea. Ja sam znao da će te koštati.

TEA: Što to?

KARLO: To tvoje što imaš, što je u tebi, ambicija, ta silna želja –

TEA: 'Ajde, molim te. Pa ambicija je prva stvar koju ste mi –

KARLO: ...ti ljudi.

TEA: Oprosti, ali ne poznaješ te ljude.

KARLO: Zato što je to moj izbor. Ali to da sam potpuno ostao bez tvoga sina, moga unuka, to nije moj izbor. Nego je tvoj.

TEA: Nemam ti ja danas snage za ovo.

KARLO: A koji dan ćeš imati?

Tei zazvoni mobitel.

TEA: Uostalom, moramo ići. Dobro?

KARLO: Tvoja mama –

TEA: Molim te, ne spominji mamu, rekla sam ti već. I da, trebao bi napokon zatvoriti taj kamp. Odavno to mislim, oduvijek.

KARLO: A tako ti misliš.

TEA: I bez obzira na sve ovo sranje, ja ti se kunem da ću dovući bagere na tu tvoju zemlju i do temelja prekopati sve ono što si –

KARLO: Dobro, što je tebi?

TEA: Meni? Što je meni?

KARLO: Tvoja mama bi bila žalosna da –

TEA: Prestani s tim!

Trenutak.

TEA: Dosta je bilo, pa mama je sve znala, što je tebi? Ona je znala, cijelo vrijeme je sve znala. A ti... što je, što me tako gledaš, ti si dopustio da nas sve to pojede i evo nas sad tu, na toj tvojoj spaljenoj zemlji, pojedeni, oglodani do kraja, mi smo sad tu. I što sad?

KARLO: Tea –

Trenutak. Tea izađe.

9.

Marko i Ana, i dalje u restoranu. Alisa ih poslužuje. Između njih sjedi Vjera.

VJERA: Nema se tu puno za reći. Jednom kad prestanemo mi, prestanu i sve te igre zamjeranja. A kako bih ja to lijepo mogla; zamjerati do vječnosti i

natrag, ali iz nekog razloga ne želim. Šteta. Ne znam za druge, ali ovaj prostor bez vremena nekako šteti mojem karakteru. Morala sam se pomiriti s tim da više nema ni istine ni njezine interpretacije, sve je jednostavno onako kako je. Ni točnije, ni više krivo, nego jednostavno tako. Slatka, ali ambivalentna ravnoteža vječnosti. Na primjer, ova tu žena koja upravo poslužuje hranu, svog je sina ugledala na početku šume, nedaleko hotela. Prošli tjedan, u utorak. Kad mu je prišla, stajao je potpuno nepomično, pokraj neke mrtve životinje. Ona nije znala da je to puh, ali to sad nije važno. I kad se okrenuo, sve što je rekao bilo je: ja sam je ubio? A ona mu je rekla: nisi, od kud ti to, što ti je. I čvrsto ga je zagrlila, a da uopće nije bila sigurna.

Prilazi im Alisa.

ALISA: Još nešto?

Ana odmahne glavom. Marko naglo ustane i bez riječi izađe.

10.

Karlo. Marko.

KARLO: A ja sam mislio da je netko nešto zaboravio.

MARKO: Ništa nisam zaboravio.

KARLO: Niste, da. Naravno da niste, prvi put ste ovdje. A mi smo večeras imali druženje, prijatelji, pa znate kako uvijek nekome nešto ostane.

Marko kimne.

KARLO: Moja supruga je umrla prije godinu dana.

MARKO: Žao mi je.

KARLO: Da, hvala. To su valjda one nesretne stvari koje treba obilježiti, ali vam to ne pomogne da budete bolje. Srećom, vi ste još mladi.

MARKO: Mislite da je tako lakše?

KARLO: To vam garantiram, raskomotite se.

MARKO: Hvala.

KARLO: U mojim godinama svaki gubitak odnese i dio vas. Rekao sam da sve ostave kako je bilo, sutra će doći gospođa koja nam pomaže po kući, slobodno si pronađite neko mjesto.

MARKO: Dobro mi je ovdje.

KARLO: A što ćete popiti? Želite možda kavu?

Marko kimne.

KARLO: Ima još kuhane tu u aparatu, idem samo po šalicu.

Karlo izlazi.

KARLO (*izvan scene*): Kolega, znači?

MARKO: Nadam se da vam ne smetam –

KARLO (*izvan scene*): Ma ni govora. Polako me se zaboravlja u tim veleučenicima. Vidjet ćete i sami. Isprva se vaš ego bori tako da se pritajite i čekate –

MARKO: Što to?

Karlo se vraća.

KARLO: Da vas nazovu i kažu kako se bez vas ne može, naravno. A onda kad taj poziv ne stigne, vi krenete zvati njih. To je ta šekspirijanska mišolovka, iznenada se upali svjetlo i vi ste uhvaćeni s telefonom u ruci i tu bude kraj. Pokazali ste da ste slabi, da vas je prevarila vlastita snaga volje i da ste isti kao i svi oni kojima ste se smijali desetljećima prije.

MARKO: Ne mogu zamisliti da se vama itko smije.

KARLO: Djelujete kao osoba s dobrim namjerama. Zato je to.

MARKO: Mislite?

KARLO: A i ja se dobro prikivam.

MARKO: Na koji to način?

KARLO: Šećer.

Karlo ponovno izlazi.

KARLO (*izvan scene*): Pokušavam glumiti prisutnost s nekakvim rukopisom nove knjige, a i dalje vodim jedan znanstveni kamp u zaleđu. Jeste možda i za malo mlijeka?

MARKO: Može, hvala.

KARLO (*izvan scene*): Pod stare dane nastojim dokazati da je Fisher-Lehmannov model za ispitivanje erozije zasjeka zapravo najučinkovitiji... ma evo ga na!

MARKO: Sve u redu?

KARLO (*izvan scene*): Osnovne radnje koji cijeli život za vas rade drugi, prolio sam mlijeko. To je kao da se želite baviti Riemannovim teoremom, a niste... gdje mi je vražja krpa... svladali klasu intergrabilnih funkcija. (*Trenutak*) Znate o čemu govorim?

MARKO: Znam, da.

Karlo se vraća sa šećerom i mlijekom.

KARLO: Zaboga, vi ste još uvijek u kaputu.

MARKO: Nisam vas htio –

Karlo mu prilazi.

KARLO: Ma ni govora, dajte –

Marko se odmiče.

MARKO: Neka, budem ja. Hvala.

Trenutak.

KARLO: Onda ću vam ja natočiti kavu.

MARKO: Hvala.

Karlo baci pogled na uvezeni rad koji Marko odlaže na kaput.

KARLO: A to nam je dakle taj vaš rukopis –

MARKO: Oprostite, možda je bilo potpuno krivo od mene da vam ovako uletim s ovim –

KARLO: Neka, neka –

MARKO: ...ali jednostavno sam osjetio potrebu da dođem.

KARLO: I evo ga na što ste zatekli, rasuti šećer i prljave tanjуре.

MARKO: Daleko od toga.

KARLO: 'Ajde, 'ajde. Kognitivno sam još u stanju razabrati stvari, iako moji doma uglavnom ne misle tako. Ali ovo je zanimljivo uz vaš doktorat... znate, ja sam primarno završio geografiju.

MARKO: Nisam znao.

KARLO: Na TUM-u, Tehničkom univerzitetu u Münchenu. Znaite sveučilište? Pa mi je zanimljivo vidjeti da se netko bavi baš erozijom kao preduvjetom za izbacivanje iz granične ravnoteže materijala.

MARKO: To je samo početna teza –

KARLO: Pa o tome da sve treba negdje imati svoj početak –

MARKO: ...smo već govorili, znam, da.

KARLO: Asertivnost vam nedostaje za znanstvenika, to vidim odmah.

MARKO: Vjerojatno, da.

KARLO: Sigurno je tako –

MARKO: ...Marko.

KARLO: Rekli ste već, Marko. Da. A obradili ste cijelu Hrvatsku, Marko?

MARKO: Jesam, to sam otpočetak planirao. A onda sam uzeo i ostale geotektonske jedinice koje pripadaju Panonskom bazenu.

Karlo lista rukopis.

KARLO: Vidim... Pred-krš, Bosanski fliš, južne Alpe, fino. Ja sam se u svojim radovima između ostalog bavio baš utjecajima klime na eroziju.

MARKO: Znam da jeste.

KARLO: Pa zato ste i ovdje, jasno.

MARKO: Da.

KARLO: To su sad velike teme, mislim da ste dobro izabrali, ali bih vam svakako preporučio da stvari više vežete uz klimatske promjene, tu je novac. A bez toga nema ni znanosti.

MARKO: Na koji to način mislite?

KARLO: Pa recimo, ako se koncentrirate na intenzitet i učestalost oborina koje padnu na određenu površinu. A onda i na stvaranje površinskih tokova, pogotovo onih laminarnih, i još ako vam to omogućavaju reljef i vegetacija –

MARKO: Mislite na količinu erodiranog materijala?

KARLO: Tako je. I uz malo dodatnog peha, ili sreće za vas koji se time bavite, evo vam fino nekog odrona ili klizišta, ili neke slične katastrofe. I onda uskaču europski fondovi, solidarnost, rezolucije, paneli –

Trenutak.

MARKO: Danas sam doktorirao.

KARLO: Čekajte, ma ne? Pa što onda radite ovdje, zašto niste –

Marko ne odgovori.

KARLO: Mislim ako su vam moji radovi bili od koristi, meni je zbilja jako drago.

MARKO: Ali na kraju svega, znate što je smiješno –

KARLO: Čestitke, čestitke –

MARKO: ...to da se vani, posvuda po Europi, za ovakve analize i inventare klizišta danas koriste čak i satelitima, radarskom interferometrijom, a ja sam za ovo tu morao zuriti u –

KARLO: Ma ne valjda u geološku kartu SFRJ?

Nasmiju se.

KARLO: Pa i ja sam je još koristio, ali da je natežu i dalje –

MARKO: Više ne, ja sam je za ovaj svoj rad digitalizirao.

KARLO: Geolog informatičar... imali ste lijepoga posla, onda.

MARKO: Da, ali ne smeta mi to.

KARLO: A zato ste onda i uzeli tu temu.

MARKO: Ma ne, ne zbog toga.

KARLO: Nego?

MARKO: To je čisto prikupljanje, nabranje, selektiranje. Mene više zanima kako nešto što se čini toliko čvrsto, sa sasvim malim pomacima u vremenu, ne znam, jednostavno popusti. Slomi se pod pritiskom, i tako.

KARLO: Znači, prije – geolog pjesnik.

MARKO: A vi ne mislite da zemlja sama zove da joj se tako pristupi? Živa je, odlazi onkraj fizičke razine parametara, derivacija ili konstanti.

KARLO: Evo, ja u svojih četrdeset godina znanstvene karijere nikad nisam pomislio na to.

MARKO: Ali ste ipak otvorili kamp za djecu, pa i to je poetika u znanosti, ne mislite?

KARLO: Tu je zemlja bila samo sredstvo.

MARKO: Za što točno?

KARLO: Pa ako je zemlja sredstvo, onda je znanost alat, a cilj je negdje drugdje. Ne? Ja sam kamp vidio kao mjesto inkluzije, prostor u kojem se vježba pripadanje, tolerancija. Ali vjerojatno nemam taj metaforički gen kojim bih to mogao izreći tako kao vi.

MARKO: A još uvijek tamo vodite djecu?

KARLO: Više od dvadeset pet godina, da. Iduće ljeto će biti zadnje.

MARKO: Nemate više snage?

Karlo ga pogleda.

MARKO: Oprostite ako sam –

KARLO: Ne, ne, imate pravo. Umoran sam... a i Tea, moja kći, ona silno na tom kršu želi izgraditi nekakvo velebno postrojenje za proizvodnju bioplina. Od drveta, od suhe biomase.

MARKO: Pametniji od mene kažu da se samo u to danas isplati ulagati.

KARLO: Istina, malo prije sam to rekao. A ona bi vas kao državna tajnica u Ministarstvu energetike sad sigurno poljubila, stalno joj podmeću klipove pod noge. Prema tome što ona proživljava, konkurencija u znanosti je pljuskanje buketicima mimoza. Oprostite –

MARKO: Umorni ste? Ja vas sigurno umaram.

KARLO: Rijetko u zadnje vrijeme razgovaram s ljudima.

MARKO: Ako želite, ja mogu –

KARLO: Ne, ne –

Marko podiže fotografiju.

MARKO: A ovo je netko vaš?

KARLO: Ovo... unuk, da. Sin moje kćeri –

MARKO: Djeluje kao da ga zanima sve čega se dotakne, ima takve djece.

KARLO: Imate li vi djece? Još ste jako mladi.

MARKO: Imam sina, lani se rodio. A vi vodite i unuka sa sobom u kamp?

KARLO: Ja ću sad samo malo sjesti, oprostite –

MARKO: Naravno.

KARLO: ...a vi mi ispričajte nešto o sebi.

MARKO: Možda je najbolje –

KARLO: Ni govora. Vi ste doktorirali danas, ovo je za mene velika čast, kolega.

MARKO: Ma da –

KARLO: Posjetiti starog znanstvenika bez ikakvog utjecaja, samo da bi se razgovaralo, od vas je gotovo pa plemenito.

Nasmiju se.

KARLO: Onda? Razgovarajmo.

MARKO: Ne znam što točno... ako mislite na nešto oko doktorata –

KARLO: Ma pustite akademske titule, to niste vi.

MARKO: Dobro, da –

KARLO: Nadam se da to ne moram posebno pojašnjavati.

MARKO: Naravno.

KARLO: Onda? Nešto o vama.

Trenutak.

MARKO: Evo... otkad pamtim, za sebe, mene zanima zemlja. Sjećam se svojih ruku punih kamenja, to je vjerojatno i moje prvo sjećanje, male i zdepaste ruke uronjene u zemlju. A onda kad sam otkrio sve što drugi o tome znaju –

Karlo se nasmije.

KARLO: I tako smo, evo ga, ponovno na znanosti.

MARKO: Ja sam bio u vašem kampu, kao klinac.

Trenutak.

KARLO: Stvarno, i vi ste bili? Kad?

MARKO: Mama me odlučila upisati. Ne sjećam se točno kako, ali sjećam se upisnice. U onim istim rukama kojima sam kopao po tlu.

KARLO: A sjećate se kako –

MARKO (prekine ga): Naravno, da. Kad sam imao jedanaest godina, hranio sam jednu uličnu mačku iza

zgrade. Nekoliko mjeseci, svakodnevno. Sve dok nije stekla moje potpuno povjerenje. Sigurno to želite čuti?

Karlo kimne.

MARKO: A onda sam joj jedne večeri donio hranu i dok je jela, polio je benzinom i zapalio. Sjećam se da je trčala jako dugo, možda i previše za ono što sam očekivao, vatrena kugla u stražnjem dvorištu. A onda je stala. Ostao sam stajati sve dok nije izgorjela do kraja.

Trenutak.

KARLO: Razumijem, viđao sam to.

MARKO: Mojim roditeljima su rekli da je to zbog toga što imam izraženu potrebu za kontrolom, a ja sam samo htio da nekog drugog boli. Pa da mene prestane.

KARLO: Možda ste kao dijete bili slabiji od drugih. Ili ste se osjećali odbačenim.

MARKO: Nitko nije previše obraćao pažnju na dijete kojem je jedina zanimacija bila pokusima dokazivati razliku između propusnosti i poroznosti.

KARLO: Evo, točno o tome se radi.

MARKO: Zapravo ne. Mislim da sam radio nešto drugo.

KARLO: Što?

MARKO: Imitirao sam starije da bih se nekako osjećao bolje. Da bih bio bolje.

KARLO: Točno! Zato su vas roditelji i poslali u moj kamp. Očito su dobro razumjeli da je socijalizacija najveći korak prema unutarnjem sazrijevanju.

MARKO: Samo što kod mene nije bilo tako.

KARLO: Kako to mislite?

MARKO: Ja sam se tako počeo ponašati nakon kampa, profesore.

Trenutak.

MARKO: Vi se mene zaista ne sjećate?

KARLO: Drage volje bih se sjetio, ali da vi znate koliko je djece ove godin prošlo –

MARKO: Prije točno dvadeset godina.

KARLO: Kolega dragi –

MARKO: Morate se sjećati makar godine, točno tad ste dobili Državnu nagradu za znanost.

KARLO: Aha... toga se sjećam, naravno.

MARKO: A ja sam bio na tom uskršnom kampu –

KARLO: Taj dan je bilo jako vruće –

MARKO: ...te godine, na proljeće.

KARLO: Fino, da.

MARKO: I još sam uvijek zapravo učio govoriti kako spada.

Karlo zastane.

MARKO: Vjerojatno niste primijetili, imam umjetnu pužnicu. Dobio sam je relativno kasno, s punih šest godina, zato mi je dulje trebalo –

KARLO: Svaka čast, kohlearni implant nije nešto na što se –

MARKO: Zato ste me vjerojatno –

KARLO: ...lagano priviknuti.

MARKO: ...i uočili u kampu.

KARLO: Vidite kako ste na kraju savladali sve što je život stavio pred vas.

Marko se osmjehne.

MARKO: A sjećate se košulje?

KARLO: Kolega, možda je sad –

MARKO: Žute.

KARLO: ...vrijeme da se –

MARKO: Žute košulje, profesore. S kratkim rukavima –

KARLO: Kakve košulje?

MARKO: ...htjeli ste da je poderem da vidite koliko sam jak, to vas je –

KARLO: Ne razumijem.

Vjera ulazi i prekida ga. U ruci nosi košulju. Kao u prvom dijelu drame, dvadeset godina prije.

VJERA: Ne zbilja. Kao da sam u toj predstavi vidjela nešto od svojih postupaka i odmah morala obećati sebi da ih više nikad neću ponoviti.

KARLO (Vjeri): Što je bilo?

VJERA: To sam ja htjela pitati tebe. Blijed si.

KARLO: U auli će biti plus četrdeset, bez zraka. Pećnica.

VJERA: 'Ajde, 'ajde. Ne ideš kopati kanale. Ideš po tu svoju nagradu.

KARLO: Volim kad si ovako ponosna na mene.

Vjera se nasmije.

VJERA: Dobro, a gdje si razderao ovu košulju?

Karlo je zbunjeno pogleda.

VJERA: Bila je zagurana negdje u dnu ormara. Pored mojih cipela.

KARLO: Zapeo sam za neki čavao valjda.

VJERA: Za čavao, gdje? U kampu?

KARLO: Valjda, da.

VJERA: Nisi siguran? Pa si je ugurao među moje cipele.

KARLO: Dok je ne bacim, a onda sam –

VJERA: Šta?

Trenutak.

KARLO: Onda sam valjda zaboravio.

Vjera se osmjehne i sjedne. Nastavi ih promatrati.

Marko. Karlo.

MARKO: Dobro ste?

KARLO: Težak dan, nemojte se ljutiti –

MARKO: Naravno.

KARLO: Evo, onda.

MARKO: Volio bih da se sjetite, samo to.

KARLO: Neke stvari se jednostavno –

MARKO: Ali baš te godine promijenili ste lokaciju za istraživanje, pronašli spaljenu zemlju, ogradili je limom. Mene ste uzeli da vam pomognem s mjerenjima –

KARLO: Ne znam, ne –

MARKO: ...a sad mi je jasno i zašto.

KARLO (mehanički): Zašto.

MARKO: Kad vam nedostaje jedno osjetilo, to nadoknadite pojačanom koncentracijom, razumijete? Mogao sam satima sjediti uz vas i vaše bilješke, sve me to zanimalo. Pokazali ste mi da je korijenje ono koje zapravo drži zemlju, koliko je sve to krhko, tada mi je sve to poslalo jasno, i još ste mi –

KARLO: Molim vas –

MARKO: ...objasnili što je to pokusna ploha, kako se određuje nagib, što je biljni pokrov, a što pedološka podloga, kako postupati s opožarenim –

KARLO: Ovo sad stvarno nema smisla –

MARKO: ...i rekli ste da sam odlično svladao tehničko pismo.

KARLO: Ne!

Marko zastane.

KARLO: Dosta! Dosta je bilo.

Marko šuti.

KARLO: Dosta. Ovo je moj dom, tamo su vam vrata.

MARKO: Znam ja gdje su vrata.

Trenutak.

MARKO: Bio sam već ovdje.

KARLO: Pozvat ću policiju.

MARKO: Ja samo želim da se prisjetite –

KARLO: Ne znam ja ništa što je bilo.

MARKO: To ne može biti toliko teško.

KARLO: I nije. Ako postoji. Jer život nije težak ako se stvari postave dovoljno jednostavno.

MARKO: Tako je, slažemo se onda.

KARLO: Moja supruga je imala pravo, vi mladi mislite da nema svrhe živjeti bez neprijatelja. Vama je sve antagonizam, frikcija. Misлите da baš ništa izvan toga nije stvarno.

MARKO: Ali ovo je stvarno.

KARLO: Vama, o tome se radi, vama.

MARKO: I ovo je sve jako jednostavno –

KARLO: Kad ste vi to bili ovdje?

MARKO: ...jer je bilo neke istinske lakoće, neke ljepote u tome kako ste me odveli u svoju drvenu kućicu. Bez napora, bez ikakvog antagonizma, bez te frikcije, profesore. Mogao sam vam jesti iz ruke. Sjećam se i fotografije vaše kćeri. Ove iste tu, odmah sam je vidio. Fotografirali ste je na krevetu na koji ste plegli mene. I rekli da razderem košulju da mi možete vezati ruke. Ali ne zato jer sam se branio, vama je to bila igra. To ste mi i rekli. To je sve samo igra. A djeca se vole igrati. To znate. A u ovoj igri smo nas dvojica protiv svih, i svi drugi su protiv nas. Pustili ste mi neki film, na malom televizoru. Ja nisam razumio što gledam, ali vas je to uzбудilo. I još ste mi rekli da ako zaklopim oči, ta igra podsjeća na nestajanje. I da je nestajanje tajna. I da ako je itko otkrije, svi ćemo biti krivi. I vi i ja i svi drugi dečki, jer je to moja odgovornost. A onda ste mi skinuli hlače. Ne znam samo zašto ste mislili da ću vikati. Toliko poznajete svijet, a toliko ne razumijete ljude. Ili je dominacija i kontrola zapravo trebala vama. A to onda oponašaju djeca. Misle da će tako zaboraviti stvari. Ili ih pobijediti. Ali ja nikad nisam htio da se išta dogodi vama. Zbilja nisam, profesore. Htio sam samo da prestane, razumijete? Da prestane, samo to. I nestao sam, to je bilo sve što sam znao. Učinili ste da me nema, vi ste to učinili, i ja se sad ne mogu sjetiti je li me ikad uopće i bilo. Čuo sam, a vi ste me ponovno vratili u tišinu, i ja vas sad gledam, ja vas vidim, i vidim tog čovjeka od prije dvadeset godina u vama, ali ja ne

čujem ništa, ne čujem ništa što mi govorite, sve oko mene je gluho, muklo, bez zvuka, ponovno bez zvuka, nestao sam, i jedino me vi sad možete vratiti, vratite me, jer jedino vi to možete, i jer ja –

Marko potreseno stane.

KARLO: Molim vas, izađite iz ovog stana.

Trenutak.

Karlo uhvati mobitel. Marko ga pušta, pa mu ga u posljednji trenutak bez napora izvadi iz ruke.

MARKO: A ja sam se divio koliko ste jaki.

KARLO: Jaki ili slabi, svi smo mi zločinci u nečijoj povijesti. Ja sam u vašoj, i to je u redu. Ja s tim mogu živjeti. Ja mogu leći i mirno spavati. Jer ja sam ja. A vi ste vi. To su dvije povijesti, dva udžbenika, dvije knjige.

MARKO: Dvije knjige –

KARLO: Sjećam te se, da. Mama i tata su te doveli za ruku. Toga se sjećam. Malog, uhvaćenog lopova. Uхватili su te kako mi pišeš novo odvratno pismo. Kuća je bila puna ljudi, glazba iza onih vrata, prijatelji su me natjerali da stavim tu svoju zlatnu medalju rektorskog kolegija. A ti si stajao ispred mene. I moje žene. I ti si nam se ispričao. Još uvijek nisi mogao dobro govoriti, ali ja sam čuo: oprostite. Oprostite.

Trenutak.

MARKO: Ubit ću vas.

KARLO: Marko, ja mislim da bi to bilo krajnje nezgodno.

Marko se osmjehne.

KARLO: Cijeli život svima govorim najjednostavniju stvar: čovjek se ne smije svesti na ono što mu se događa. Kontrola je uvijek u reakciji na događaj. Razumiješ?

Trenutak.

Marko izlazi.

Karlo ostaje stajati pa umorno sjedne. Vjera sjedne preko puta njega i uhvati ga za ruke.

11.

Alisa puši. Na stražnjem ulazu u restoran. Prolazi Ana.

ANA: Imate vatre?

Alisa kimne. Pripali cigaretu Ani.

ANA: Gotovi sa smjenom?

ALISA: Ne.

ANA: Onda ste hrabri.

ALISA: Smijem vam nešto priznati?

Ana slegne ramenima.

ANA: Strancima se ionako najlakše priznaju stvari.

ALISA: U pravu ste.

Trenutak.

ALISA: Ja zapravo ne radim ovdje.

ANA: Nego?

ALISA: Ja zapravo ne postojim, nisam rođena niti ne starim. Ja sam samo jedna žena s jednim djetetom i jednom pričom.

ANA: A kome ste ispričali tu priču?

ALISA: Ovoga puta?

ANA: Da.

ALISA: Vašem mužu. A onda smo zasadili drvo.

ANA: Ne razumijem.

ALISA: Jednostavno je –

ANA: Ne to, njega ne razumijem.

ALISA: A to. Ponekad nije potrebno razumjeti da bi se živjelo.

ANA: A što je potrebno?

ALISA: Zvučat će glupo kad kažem: voljeti.

ANA: Danas je takav dan da želim čuti bilo što.

Alisa se osmjehne.

ANA: Mislite –

ALISA: Mislim da ste obrnuli stvar.

Trenutak.

ALISA: Ne možete razumjeti da biste voljeli. Obratno je. Trebate voljeti da biste razumjeli.

ANA: Što onda da radim?

ALISA: Konkretno?

ANA: Konkretno.

ALISA: Oдите doma.

Trenutak.

Ana gasi cigaretu. Odlazi doma.

12.

Karlo i Vjera. Sjede i drže se za ruke. Zvono.

Karlo ustaje. Odlazi do vrata i otvara ih. Marko se vratio.

Trenutak.

MARKO: Ništa nisam zaboravio.

Karlo podiže ruku.

KARLO: Ne –

Marko udara Karla koji pada. Nastavi ga udarati.

Ne prestaje.

Vjera ih promatra, nepomična.

13.

Tea pleše. Kao na početku. Samo sad ne misli stati.

TEA: Rekla bih im da treba zaštititi tlo, da treba zaštititi zemlju. Rekla bih da imam znanstvene podatke i troškove nedjelovanja u pogledu dugoročnog utjecaja na okoliš.

Ulazi Policajac. Pokušava odvući Teu.

TEA: Rekla bih i da erozijom gubimo 1,25 milijardi eura u poljoprivrednoj proizvodnji. Rekla bih i da nam nedostaje sveobuhvatni okvir za zaštitu prirodnih resursa. I da nemaju pojma što je održiva gradnja i da su dozvole tu da se dodijele, pizda im materina!

Tea pleše i otima se.

TEA: Rekla bih da se urušava Europski zeleni plan, novi faking europski bauhaus, ako su uopće ikad čuli za to, i klimatska neutralnost... (Policajcu) ...pusti me, majmune!

Tea se bori s Policajcem, ali sve je umornija i slabija.

TEA: I još bih im rekla da se na kraju vremena, na kraju svijeta nalazi moj pravi dom, koji odmah prepoznajem, iako u njemu nikad prije nisam bila, ispred kojega me čeka sjeverni, bijeli, polarni medvjed, moj sin, kojem trčim u zagrljaj i grlim ga tako da nikad ne prestanem.

Policajac odvlači Teu s plesnog podija.

TEA: Sve bih to rekla da su me voljeli. Samo da su me voljeli, da su me voljeli, da su me voljeli –

14.

Karlo nepomično leži u Vjerinu krilu. Ona ga miluje po kosi.

15.

Marko i Ana.

MARKO: Ana.

ANA: Što.

MARKO: Ana... napravio sam sranje.

ANA: Što je bilo?

MARKO: Ne znam, pojavio sam se, napokon. Valjda je to.

ANA: Vidim te.

MARKO: Vidiš me?

ANA: Da.

MARKO: Nestao sam, pa sam odjednom tu.

Trenutak.

MARKO: A što radi Janko?

ANA: Znaš ti koliko je sati?

MARKO: Mogu ga samo malo –

ANA: Što?

MARKO: Gledati. Mogu ga samo malo gledati?

Ana ga pušta. Marko i Ana promatraju dijete koje spava. Dijete napokon ima ime: Janko.

16.

Marko. Dvadeset godina prije, kao dječak. Dječak staje ispred Karla i Vjere.

DJEČAK: Dragi profesore. Ja sam vam se samo htio ispričati. I vama, gospođo. Mama i tata su me doveli. Ali mi nisu rekli što da vam sad kažem. Da to bude mojim riječima. Iz srca. Mama mi je rekla... da govorim iz srca. Pa evo. Ja sam sve napravio krivo. Ja sam kriv. Ja zaslužujem kaznu. I samo vam želim reći: oprostite. Molim vas. Oprostite –